

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**NÁVRHOVÉ PŘESTUPKY A JEJICH ŘEŠENÍ V
KONTEXTU OBČANSKÉHO SOUŽITÍ**

Autor práce: Petr Šurin, DiS.

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinované studium

Vedoucí práce: JUDr. Jozef Bandžak, Ph. D.

Katedra: Právních oborů a bezpečnostních studií

2017

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Jozefu Bandžakovi, Ph. D., za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

ŠURIN, P. *Návrhové přestupky a jejich řešení v kontextu občanského soužití: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2017. 74 s. Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Jozef Bandžak, Ph.D.

Klíčová slova: přestupek, návrhový přestupek, oznamovatel, osoba blízká, obviněný z přestupku, řízení o návrhovém přestupku, domácí násilí, osoba mladší osmnáct let, správní orgán, policejní orgán, sankce, opravné prostředky

Práce vymezuje pojem a znaky „*přestupku*“ a dále „*návrhového přestupku*“, přičemž tyto podrobně vysvětluje, a to zejména k podmínkám jejich spáchání a oznámení, včetně způsobu jejich oznámení k příslušnému správnímu orgánu k projednání. Dále popisuje druhy řízení a sankce, které za spáchání přestupků hrozí. Také je zde vymezen pojem „*domácí násilí*“ a postup v případech, kdy účastníkem v řízení o přestupku je osoba mladší osmnáct let. Práce dále popisuje postup policejního orgánu v řízení o přestupku.

Cílem uvedené práce je v teoretické části vysvětlit základní pojmy, které jsou s návrhovými přestupky proti občanskému soužití spojeny, včetně legislativních změn účinných od 01. 07. 2017 a jejich zavádění do policejní a úřední praxe.

V praktické části je cílem uvedené práce provést pohovory s úředníky na příslušných správních orgánech, kteří se danou problematikou zabývají a zhodnotit množství a kvalitu oznamovaných návrhových přestupků předávaných policejním orgánem Policie České republiky Královéhradeckého kraje Územního odboru Hradec Králové v období let 2015 až 2016 a jejich následné řešení včetně navržení možných zlepšení, postupů či jiné spolupráce v dané oblasti.

ABSTRACT

ŠURIN, P. Design offenses and their solutions in the context of civic coexistence: bachelor thesis. České Budějovice: University of European and Regional Studies, 2017. 73 s. Head of Bachelor Thesis: JUDr. Jozef Bandžak, Ph.D.

Key words: offense, designer offense, notifier, close person, accused of offense, designer offense, domestic violence, person under eighteen, administrative body, police authority, sanctions, remedies

The work defines the concepts and signs of "offense" and "design violation", detailing them in detail, especially on the conditions of their committing and notifying, including the manner of their notification to the relevant administrative body for discussion. It also describes the types of proceedings and sanctions that are threatening to commit offenses. The term "domestic violence" is also defined here and the procedure in cases where a person in the offense proceedings is a person under the age of eighteen. The thesis also describes the procedure of the police authority in the offense proceedings.

The aim of this thesis is to explain in the theoretical part the basic concepts that are associated with design violations against civil cohabitation, including legislative changes effective since 01.07.2017 and their introduction into police and official practice.

In the practical part, the aim of this work is to interview the officials of the relevant administrative bodies dealing with the issue and to evaluate the quantity and quality of the notified offenses submitted by the police body of the Police of the Czech Republic to the Hradec Králové Territorial Department between 2015 and 2016 and their subsequent Solutions, including suggestions for possible improvements, procedures or other cooperation in the field

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	11
2 Právní úprava	12
2.1 Pojem přestupku	12
2.2 Znaky přestupku	13
2.3 Okolnosti vylučující protiprávnost	15
2.4 Zánik odpovědnosti za přestupek	16
3 Řízení o přestupcích	18
3.1 Příslušnost k řízení o přestupcích	18
3.2 Účastníci řízení	19
3.3 Druhy řízení o přestupcích	20
3.3.1 Správní řízení	20
3.3.2 Společné řízení	21
3.3.3 Příkazní řízení	22
3.3.4 Blokové řízení	23
3.4 Zvláštní ustanovení o mladistvých	24
3.5 Oznámení přestupků	25
3.6 Orgán policie ČR v řízení o přestupcích	26
3.6.1 Oprávnění policie ČR v řízení o přestupcích	27
3.6.2 Vyřízení přestupku policií ČR na místě	27
3.7 Ukončení správního řízení	28
3.8 Sankce za přestupek	29
3.8.1 Napomenutí	29
3.8.2 Pokuta	30
3.8.3 Zákaz činnosti	31
3.8.4 Propadnutí věci	31
3.8.5 Zákaz pobytu	32

3.9	Ochranná opatření	33
3.9.1	Omezující opatření	33
3.9.2	Zabrání věci.....	34
3.10	Evidence přestupků.....	35
4	Návrhový přestupek	37
4.1	Rozbor návrhových přestupků proti občanskému soužití	39
4.1.1	Ustanovení § 49 odst. 1 písm. a) zákona o přestupcích	40
4.1.2	Ustanovení § 49 odst. 1 písm. b) zákona o přestupcích.....	40
4.1.3	Ustanovení § 49 odst. 2 zákona o přestupcích	41
4.2	Osoba blízká	43
4.3	Řízení o návrhovém přestupku.....	43
4.4	Lhůta pro podání návrhu	46
4.5	Orgán policie ČR ve vztahu k návrhovému přestupku.....	46
5	Domácí násilí	48
5.1	Pojem domácí násilí	48
5.2	Osoby ohrožené domácím násilím	49
5.3	Osoba páchající domácí násilí	49
5.4	Druhy domácího násilí	49
5.4.1	Fyzické násilí	50
5.4.2	Psychické násilí.....	50
5.4.3	Ekonomické násilí.....	50
5.4.4	Sexuální násilí	50
5.5	Vykázání.....	51
6	Legislativa od 01.07.2017	53
6.1	Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich	53
6.2	Zákon o některých přestupcích.....	58
7	Průzkum na správních úřadech	59
7.1	Statistické údaje správních úřadů	60

7.1.1 Grafické zpracování návrhových přestupků na teritoriu PČR ÚO-HK za období roku 2015 a 2016	61
Závěr	64
Seznam použitých zdrojů	68
Seznam zkratk	74

Úvod

Jednou ze zásadních problematik státu je zajištění bezpečnosti osobám, které se nacházejí na jeho teritoriu. V dané oblasti disponuje stát značnou legislativou, která upravuje postup státu, potažmo jeho orgánů a to zejména státní správy a samosprávy. V dané legislativě je vymezeno i chování a dodržování zákonnosti ze strany občanů, státu či jiných dalších osob, kterých se legislativa státu dotýká. Dodržování zákonnosti by mělo být v zájmu každého jedince, který se nachází na území státu, z praxe však víme, že dochází k porušování zákonů a nejsou dodržovány povinnosti osob. Z hlediska dané práce bude proto problematika zákonnosti a jejího dodržování zaměřena na zákon o přestupcích č. 200/1990 Sb. ve znění pozdějších změn a doplnění (dále jen přestupkový zákon) a to zejména na oblast občanského soužití dle ustanovení § 49 přestupkového zákona s bližším vymezením ohledně návrhových přestupků a jejich řešení.

Z pohledu přestupkového zákona lze obecně hovořit o jedné z největších skupin nejčastěji páchaných přestupků v rámci mezilidských vztahů. Nelze však nezmínit, že se jedná také o jednu z nejvíce skupin, kde v rámci páchaní přestupků tato jednání často nejsou postihnuta, neboť osoby uvedené protiprávní jednání neohlašují. Nejde přitom, jen o to, že poškozená osoba nechce dané jednání vůbec řešit, ať cestou policie či přes správní orgán, ale i to, že velice často osoba uvedené jednání nepocituje jako nějaké protiprávní jednání vůči své osobě nebo jej velmi často bagatelizuje, či jinak zlehčuje. Zpravidla občan, na němž dochází ke spáchání protiprávního jednání, vyhledá pomoc státních orgánů v těchto případech, až když se dané jednání (např. urážky, nadávky, či drobné fyzické útoky) opakují a občan již dané jednání začíná zejména pociťovat jako újmu vůči své osobě.

Občané tedy nejvíce oznamují příslušným správním orgánům a orgánům policie přestupky proti občanskému soužití spojené se slovním a fyzickým napadáním. Zejména mezi blízkými osobami pak převládá přestupek, který lze podat jen na návrh poškozené osoby příslušnému správnímu orgánu k projednání. K těmto přestupkům dochází nejvíce v rodinách, při rodinných nebo obdobných hádkách a nemusí se jednat v mnoha případech jen o manžele, ale i další rodinné příslušníky, často také osoby, které pouze určitou chvíli tráví spolu nějaký čas. Nemalou roli u těchto jednání hraje alkohol nebo požívání jiných omamných či psychotropních látek. Při těchto konfliktech dochází často k tomu, že poškozený se cítí jistým způsobem dotčen nebo uražen, případně utrpí nějakou drobnou újmu na zdraví a celou věc chce řešit cestou příslušných orgánů státní správy.

Často učiní oznámení přes policii České republiky. Později, však zpravidla svůj postoj přehodnotí a obrací se na policii nebo jiné orgány státní správy s tím, aby dané jednání nebylo projednáváno. Zpravidla se takový postup u určitých osob opakuje, kdy oznamovatel neustále oznamuje návrhové přestupky, ale poté nečiní příslušné kroky k tomu, aby dané jednání bylo projednáno. Osoba podezřelá z těchto protiprávních jednání často s takovým postupem poškozené osoby počítá. V mnoha případech tak často dané jednání, kdy pachatel zvyšuje svoji agresivitu vůči osobě blízké, ať již fyzickou nebo psychickou, může naplňovat i znaky domácího násilí.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Cílem bakalářské práce bude vysvětlit základní pojmy přestupkového zákona, včetně legislativních změn a jejich zavádění do policejní a úřední praxe. Zhodnotit množství a kvalitu oznamovaných návrhových přestupků proti občanskému soužití příslušným správním úřadům v rámci teritoria Policie České republiky Královéhradeckého kraje Územního odboru Hradec Králové (dále jen orgán PČR ÚO HK) za období let 2015 až 2016, včetně navrnutí možných zlepšení, postupů či jiné spolupráce v dané oblasti.

V teoretické části budou vysvětleny základní pojmy přestupkového řízení, včetně zvláštního druhu přestupku, který lze projednat jen na návrh (dále jen návrhový přestupek). Dále bude vysvětlen pojem „domácí násilí“. V neposlední řadě bude prostor věnován navazujícímu zákonu o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich č. 250/2016 Sb. a zákona o některých přestupcích č. 251/2016 Sb., které budou účinné od 01.07.2017.

V praktické části budou analyzována a komparována zjištěná data, za účelem vyhodnocení, jaké množství návrhových přestupků proti občanskému soužití, bylo cestou orgánu PČR ÚO HK či jiných subjektů řízení o přestupcích z let 2015 až 2016 předáno příslušným správním orgánům k vyřízení. Dále budou provedeny pohovory s úředníky příslušných správních úřadů a to za účelem zjištění, jakým způsobem jsou nejčastěji uvedené návrhové přestupky vyřizovány, jaká navrhuje zlepšení v dané oblasti ohledně postupů policejních orgánů při příjmu těchto oznámení a to včetně nové právní úpravy účinné od 01. 07. 2017.

2 Právní úprava

Dojde-li k tomu, že osoba spáchá protiprávní jednání, které lze postihnout zákonným způsobem a není splněna podmínka, která by vylučovala protiprávnost daného jednání, přichází ke slovu v mnoha případech trestní právo. Jsou však okolnosti, při kterých jednání osob nedosahuje takové míry škodlivosti daného jednání pro společnost, aby v dané věci mohly být zahájeny úkony trestního řízení. V těchto případech, kdy se jedná o méně závažné deliktní jednání, se dostává ke slovu správní právo trestní. Nejčastěji v rámci občanského soužití a to zejména v gesci zákona o přestupcích č. 200/1990 Sb., ve znění pozdějších změn a doplnění (dále jen zákon o přestupcích), ustanovení § 49 zákona o přestupcích.

Přestupkový zákon je systematicky členěn do 4 částí. Obecná část přímo vymezuje pojem přestupku a další okolnosti, které jsou důležité pro určení dalších skutečností, které s přestupkem a jeho definicí souvisí (např. věk, zavinění, sankce, zánik odpovědnosti za přestupek, atd...) Ve zvláštní části jsou přímo popsány jednotlivé skutkové podstaty přestupků, včetně uvedení sankcí, které za uvedený přestupek mohou být uloženy. V části, která se nazývá řízení o přestupcích, jsou popsány postupy v řízení o přestupcích, jejichž prostřednictvím se řídí proces projednávání a vyřizování přestupků. V poslední části zákona o přestupcích se nacházejí společná, přechodná a závěrečná ustanovení, včetně ustanovení účinnosti daného zákona o přestupcích.

2.1 Pojem přestupku

Pojem přestupek je uveden v zákoně o přestupcích ve znění pozdějších předpisů a to v části první pod názvem obecná část v ustanovení § 2 odst. 1, kde má svou zákonnou definici:

„Přestupkem je zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v tomto nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin¹“.

Jak je uvedeno, jedná se o legální definici přestupku a o jeden ze správních deliktů, přičemž jednotná definice správního deliktu není nikde obsažena. Pojem „správní delikt“

¹ HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H., *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou podle právního stavu účinného k 20. 2. 2016 a 1. 10. 2016*, 3. aktualizované vydání, Praha: nakladatelství Leges, 2016, s. 21

nauka správního práva používá jako souhrnný pojem zahrnující jednotlivé druhy správních deliktů, které se vyskytují v platné právní úpravě. Od ostatních správních deliktů je přestupek legálně vymezen dvojím způsobem. Je definován jako zaviněné jednání, které ohrožuje nebo porušuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označen v zákoně o přestupcích a dále pak zákon hovoří o tom, že se jedná o přestupek, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů nebo o trestný čin. Vymezení pojmu přestupek se tedy v současné době uskutečňuje na bázi subsidiarity ve vztahu k jinému správnímu deliktu nebo trestnému činu. Ustanovení § 2 zákona o přestupcích je součástí hmotněprávního předpisu, přitom však z obsahu normy vyplývá, že pojem přestupek je fakticky vymezen na základě procesně právních ukazatelů².

Např. trestní zákoník vymezil v § 13 odst. 1 trestný čin jako protiprávní čin, který trestní zákoník označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně. Pro odlišení trestného činu a přestupku se bude vycházet ze zásady subsidiarity trestní represe, která je definována v § 12 odst. 2 trestního zákoníku. Společenská škodlivost je především určována povahou a závažností trestného činu. Trestné činy se tak od přestupků liší zejména vymezením formálních znaků a mírou společenské škodlivosti.³

2.2 Znaky přestupku

Mezi základní formální znaky přestupku řadíme způsobilý subjekt, subjektivní stránku, objekt a objektivní stránku. K tomuto dále přistupuje materiální stránka přestupku.

Způsobilým subjektem je osoba, která splňuje podmínky odpovědnosti dle § 5 zákona o přestupcích. Tedy fyzická osoba, která musí být přičetná a starší 15 let. Zákon o přestupcích vychází striktně z principu osobní odpovědnosti. Za přestupek může být postih uplatněn jen vůči subjektu, kterým je fyzická osoba. V některých případech se přestupku může dopustit pouze určitá osoba se speciálním postavením nebo zvláštní způsobilostí (speciální subjekt).

² POTÁŠCH, P. *Vybrané hmotněprávní aspekty zákona o přestupcích (ve znění pozdějších předpisů) v historickém a prostorovém kontextu Střední Evropy. In: Správní delikty a správní trestní v střeoevropském a právním prostoru – současnost a vize. Sborník z mezinárodní konference.* Bratislava, 2010, s. 63

³ JELÍNEK, J. a kolektiv *Trestní právo hmotné.* Obecná část. Zvláštní část. 4. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 133 a násl.

Pachatelem přestupku může být jak občan České republiky, tak osoba bez státní příslušnosti nebo cizinec. Z působnosti zákona o přestupcích jsou dále vyjmuty určité osoby se zvláštním režimem. Zcela mimo dále stojí prezident republiky, soudci Ústavního soudu, osoby požívající výsad a imunit, osoby podléhající vojenské kázeňské pravomoci, příslušníci bezpečnostních sborů a osoby během výkonu vazby, výkonu trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence.

Objektem přestupku je konkrétní zájem společnosti chráněný zákonem, např. život, zdraví, majetkové vztahy, bezpečnost silničního provozu apod. Dále objekt členíme na objekt obecný, jde o řádný výkon veřejné správy, objekt druhový, jde o určité skupiny přestupků, objekt individuální, kdy jde o jednotlivý zájem, který je chráněn určitým ustanovením a objekt konkrétní, který přímo a zcela označuje společenský zájem, k jehož narušení při spáchání daného přestupku dochází⁴.

Objektivní stránka přestupku spočívá v jednání, následku a příčinné souvislosti mezi jednáním a následkem. Jednání může mít formu konání (aktivní činnost) nebo opomenutí (nečinnost). Správně právní odpovědnost přichází v úvahu tehdy, když dojde k narušení společenských vztahů chráněných správním právem. Vznik odpovědnosti je přitom představován vznikem povinnosti strpět a nést sankci⁵. Způsob jednání pachatele má pak vliv na samotné rozhodnutí o druhu sankce. Příčinná souvislost mezi jednáním a následkem však nestačí ke správně právní odpovědnosti za přestupek. Zákon o přestupcích vyžaduje i určitou formu zavinění.

Subjektivní stránkou rozumíme zavinění, tj. vnitřní psychický vztah pachatele ke skutečnostem, které zakládají odpovědnost za deliktní jednání. Subjektivní stránka tak charakterizuje psychiku pachatele. Zavinění je předpokladem pro vyvození subjektivní odpovědnosti fyzické osoby za spáchaný přestupek. Zavinění má podle § 3 a § 4 zákona o přestupcích dvě části. Jednu část tvoří složka vědění (představová složka zavinění) a druhou složku tvoří vůle (volní složka zavinění). Na těchto složkách jsou vytvořeny v zákoně o přestupcích dvě formy zavinění a to úmysl a nedbalost. Podle toho jsou děleny na:

- a) úmysl přímý (pachatel chtěl způsobit následek),
- b) úmysl nepřímý (pachatel byl srozuměn s tím, že následek může způsobit, přesto jednal v rozporu se zákonem),

⁴ STUDENTSKÝ VYHLEDÁVAČ [online] 2017 [cit. 27-02-2017]. Dostupné z WWW: <<http://pravo.studentske.cz/2008/05/skutkov-podstata-prestupek.html>>

⁵ PRŮCHA, P.: *Správní právo*. Obecná část. 7. vydání. Brno: MU, 2007, s. 381

- c) nedbalost vědomá (pachatel bez přiměřených důvodů spoléhal na to, že škodlivý následek nenastane),
- d) nedbalost nevědomá (pachatel nevěděl, že způsobí škodlivý následek, ačkoliv to vzhledem ke svým osobním poměrům a okolnostem vědo měl a mohl)

Ke spáchání přestupku postačuje nedbalost, pokud není zákonem stanoveno jinak. Ve vztahu k uložení sankce je pak rovněž nutno zkoumat pohnutky, které pachatele ke spáchání přestupku vedly.

Někteří autoři dovozují, že je-li v zákoně o přestupcích nebo v jiném zákoně výslovně uvedena nedbalostní forma zavinění, nelze tento přestupek spáchat úmyslně, ale bude se jednat o jiný správní delikt nebo trestný čin⁶.

Materiálním znakem přestupku je takové jednání, které ohrožuje zájmy společnosti. Z tohoto však nelze vždy dovodit, že by k naplnění materiálního znaku přestupku došlo vždy, když je naplněn formální znak přestupku zaviněným jednáním fyzické osoby. Pokud se k okolnostem jednání přidruží takové významné skutečnosti, které vylučují, aby takovým jednáním byl porušen nebo ohrožen chráněný zájem společnosti, nemusí dojít k naplnění materiálního znaku přestupku a takové jednání nemůže být označeno za přestupek⁷.

2.3 Okolnosti vylučující protiprávnost

Dalším důležitým znakem je u přestupku jeho protiprávnost. To vyplývá s jednání přestupku a ze zákonné úpravy, která takové jednání postihuje a dále z důvodů vylučujících protiprávnost. Tyto důvody jsou přesně definovány v obecné části pod ustanovením § 2 odst. 2 zákona o přestupcích takto:

„Přestupkem není jednání, jímž někdo odvrací přiměřeným způsobem přímo hrozící nebo trvajícím útok na zájem chráněný zákonem nebo nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému zákonem, jestliže tímto jednáním nebyl způsoben zřejmě stejně závažný následek než ten, který hrozil, a toto nebezpečí nebylo možno v dané situaci odvrátit jinak.“⁸

⁶ ČERVENÝ, Z., ŠLAUF, V., TAUBER, M.: *Přestupkové právo: Komentář a související předpisy*. 17. vydání. Praha: Linde Praha, 2011, s. 29.

⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14.12.2009 sp. zn. 5 As 104/2008-48. s. 4

⁸ HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H., *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou podle právního stavu účinného k 20. 2. 2016 a l. 10. 2016*, 3. aktualizované vydání, Praha: nakladatelství Leges, 2016, s. 21

Okolností vylučující odpovědnost není však skutečnost, že pachatel přestupku jednal v dobré víře, přičemž však existence dobré víry může působit tak, že jednání nebude zaviněné⁹. V případě, že tu jsou okolnosti vylučující protiprávnost, ke spáchání přestupku vůbec nedojde.

Další okolností, která vylučuje protiprávnost je jednání na příkaz¹⁰ a to ve smyslu zákona o přestupcích.

Právnícká osoba nemůže být subjektem přestupku, neboť v přestupkovém právu se jak je výše uvedeno vychází z principu osobní odpovědnosti fyzické osoby, kdy zákon o přestupcích řeší uložení určité povinnosti právnické osobě, kterou poruší a za právnickou osobu buď přímo jedná statutární orgán, nebo nepřímo osoba na základě plné moci. Z uvedeného tedy vyplývá, že je-li zákonem stanovena povinnost právnické osobě a její neplnění nebo porušení naplní znaky přestupku, odpovídá za přestupek fyzická osoba, která za právnickou osobu jednala nebo měla jednat nebo dala k takovému jednání příkaz¹¹.

2.4 Zánik odpovědnosti za přestupek

Přestupek nelze projednat, uplynul-li od jeho spáchání jeden rok; nelze jej též projednat, popřípadě uloženou sankci nebo její zbytek vykonat, vztahuje-li se na přestupek amnestie. Běh lhůty pro projednání přestupku /1 rok/ se přerušuje zahájením řízení o přestupku, jakož i vydáním rozhodnutí o přestupku, jímž je obviněný z přestupku uznán vinným. Je-li prvním úkonem v řízení vydání příkazu o uložení pokuty, přerušuje se běh lhůty jeho doručením. V prekluzivní lhůtě musí rozhodnutí o přestupku nabýt právní moci. K této otázce však existují různé výklady. Někteří autoři jsou toho názoru, že rozhodnutí o přestupku může být doručeno až po jeho skončení a i celé odvolací řízení může být uskutečněno po uplynutí jednorocní lhůty¹². Přerušením běhu lhůty pro projednání přestupku /1 rok/ začíná běh nové lhůty pro projednání přestupku. Přestupek však nelze projednat, uplynuly-li od jeho spáchání dva roky¹³. Do běhu lhůty se

⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu čj. 4 As 9/2006-60 a čj. 1 As 38/2005-43.

¹⁰ HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H., *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou podle právního stavu účinného k 20. 2. 2016 a 1. 10. 2016*, 3. aktualizované vydání., Praha: nakladatelství Leges, 2016, s. 46

¹¹ MATES, P. a kol.: *Základy správního práva trestního*, 5. vydání, Praha: C. H. BECK, 2010.

¹² BÁRTA, J. *Lhůty pro rozhodování ve správním řízení a v přestupkovém řízení*. Správní právo, 1997, str. 3 a násl.

¹³ HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H., *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou podle právního stavu účinného k 20. 2. 2016 a 1. 10. 2016*, 3. aktualizované vydání., Praha: nakladatelství Leges, 2016, s. 99

nezapočítává doba, po kterou se pro tentýž skutek vedlo trestní řízení podle zvláštního právního předpisu¹⁴.

¹⁴ SAGIT. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů. Trestní předpisy, úplné znění č. 1187, 2017, s. 191

3 Řízení o přestupcích

Řízení se dá v jistém slova smyslu chápat jako postupné vedení k cíli. Proto pokud se řekne slovní spojení „*řízení o přestupcích*“, jsou tím míněny postupy státní orgánů, orgánů obcí a dalších subjektů při projednávání a postihování přestupků, jakož i při předcházení páchaní přestupků¹⁵.

Mezi takové postupy patří, odhalování přestupků, šetření ke zjištění osoby podezřelé ze spáchání přestupků, zjišťování důkazních prostředků, projednávání přestupků v blokovém řízení a rozhodování v přezkumném řízení

Podkladem pro zahájení přestupkového řízení může být oznámení správnímu orgánu a to od orgánů policie nebo obce, jakož i od občana. Může taktéž vyplynout z vlastní činnosti správního orgánu nebo postoupení věci orgánem činný v trestním řízení.

3.1 Příslušnost k řízení o přestupcích

Činnost správních orgánů je dána věcnou, funkční a místní příslušností¹⁶.

- a) věcná příslušnost, určuje, který správní orgán a který jeho stupeň je pověřen v první stupni řízení ve věci rozhodnout. Převážně to bývá ten správní orgán, v jehož místní působnosti ke spáchání přestupkového jednání došlo, neboť projednávání přestupků je nedílnou součástí výkonu státní správy. Věcná příslušnost je závazná jak pro správní orgán, tak pro účastníka řízení.
- b) funkční příslušnost stanoví, který ze správních orgánů stejné kategorie je oprávněn a zároveň povinen projednávat přestupky.
- c) místní příslušnost následně určuje, který konkrétní funkčně příslušný správní orgán je oprávněn a zároveň povinen projednávat přestupky.

¹⁵ KLAPAL V. *Orgány policie a řízení o přestupku*, Holešov, VPŠ a SPŠ MV, 2013, 3. vydání, s.5

¹⁶ ČESKO. Zákon č. 500/2004 Sb., *správní řád* ve znění pozdějších předpisů, In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2004, částka 174, s. 9783-9784. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=500/2004&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

3.2 Účastníci řízení

V řízení o přestupcích jsou účastníky řízení, dle zákona o přestupcích¹⁷

- a) obviněný z přestupku,
- b) poškozený, pokud jde o projednávání náhrady majetkové škody způsobené přestupkem, nebo osoba, které byla přestupkem způsobena nemajetková újma
- c) vlastník věci, která může být zabráná nebo byla zabráná, v části řízení týkající se zabránání věci,
- d) navrhovatel, na jehož návrh bylo zahájeno řízení o přestupku podle § 68 odst. 1.

Obviněným z přestupku se stává občan podezřelý ze spáchání přestupku tehdy, jakmile vůči němu správní orgán učiní první procesní úkon. Nejčastěji se jedná o předvolání k ústnímu projednání přestupku, které je v řízení o přestupcích úkonem obligatorním. Je spojené s oznámením o zahájení řízení a sdělením obvinění z přestupku a jeho doručení účastníkovi řízení. Obviněný je jediným účastníkem řízení, který se může proti rozhodnutí o přestupku odvolat v plném rozsahu.

V případě, že došlo ke škodě na majetku, je při projednání její náhrady účastníkem přestupkového řízení též osoba, které byla způsobena škoda, ovšem za předpokladu, že se se svým nárokem ohledně náhrady škody k řízení připojila. V daném řízení je třeba považovat i za poškozenou osobu, které byla způsobena újma na zdraví, neboť případná ztráta na výdělků osoby po dobu trvání pracovní neschopnosti nastala jako důsledek jednání pachatele přestupku.

Nelze dále zmínit, že účastníkem řízení je i osoba, které byla způsobena nemajetková újma¹⁸. Uvedené ustanovení však kompetenčně nenavazuje na žádné předchozí ustanovení, které by zmocňovalo správní orgány ve věci nemajetkové újmy způsobené přestupkem v rámci řízení o přestupku rozhodnout, a není ani jasné, zda by se analogicky s osobou, které byla přestupkem způsobena majetková škoda, musela nejprve k řízení s nárokem na náhradu nemajetkové újmy připojit. Správní orgán by tedy měl

¹⁷ HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H., *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou podle právního stavu účinného k 20. 2. 2016 a 1. 10. 2016*, 3. aktualizované vydání., Praha: nakladatelství Leges, 2016, s. 410

¹⁸ HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H., *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou podle právního stavu účinného k 20. 2. 2016 a 1. 10. 2016*, 3. aktualizované vydání., Praha: nakladatelství Leges, 2016, s. 415

s uvedenou osobou, je-li mu známa, zacházet jako s účastníkem řízení, a s jejím nárokem by ji měl odkázat na příslušný soud.

Účastníkem řízení je též osoba, vlastník věci, která může být zabráná nebo je již zabráná. Zabrání věci je ochranným opatřením¹⁹. Stejně jako poškozený, je jeho právo zúženo na tu část rozhodnutí, ve které se vyslovuje zabrání věci.

Posledním v taxativním výčtu účastníků řízení o přestupku je navrhovatel, jedná se o postiženou osobu, jejího zákonného zástupce nebo opatrovníka, na jehož návrh bylo řízení o přestupku zahájeno. Účastenství navrhovatele z logiky věci přichází jen tak, jak stanoví ustanovení § 68 zákona o přestupcích²⁰.

3.3 Druhy řízení o přestupcích

Zahájením řízení jako procesním úkonem správního orgánu přechází přestupkové řízení z fáze přípravné do fáze nalézací. V přestupkovém řízení se v drtivé většině případů uplatňuje zásada oficiality, podle níž se přestupky projednávají z moci úřední, a současně platí i zásada legality, podle níž je příslušný správní orgán povinen stíhat všechny delikty, o nichž se dozví. Výjimkou jsou případy taxativně vyjmenované v § 68 odst. 1 zákona o přestupcích. Zde se řízení zahajuje na základě kvalifikovaného návrhu a uplatňuje se zde zásada dispoziční. Individuální zájem navrhovatele na projednání přestupku u těchto přestupků převyšuje zájem veřejný a společenský. Správní orgán je povinen se zabývat každým podnětem, který obsahuje oznámení o podezření ze spáchání přestupku.

3.3.1 Správní řízení

Správní řízení jako takové je hlavní druh řízení, kdy ostatní všechny druhy přestupkového řízení jsou jen zvláštními druhy řízení správního a proto je vhodné uvést, že se jedná o tzv. „*řádné*“ *správní řízení*, ačkoliv tento pojem zákon nikde neužívá. Orgány příslušné konat „*řádné*“ *správní řízení*, se nazývají *správní orgány*²¹.

¹⁹ HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H., *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou podle právního stavu účinného k 20. 2. 2016 a 1. 10. 2016*, 3. aktualizované vydání., Praha: nakladatelství Leges, 2016, s. 88

²⁰ HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H., *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou podle právního stavu účinného k 20. 2. 2016 a 1. 10. 2016*, 3. aktualizované vydání., Praha: nakladatelství Leges, 2016, s. 391

²¹ KLAPAL, V. *Orgány policie a řízení o přestupku*, Holešov, VPŠ a SPŠ MV, 2013, 3. vydání, s.5

Správní řízení stanovuje postup správního orgánu, kde účelem vydání správního rozhodnutí ve věci, je prohlášení, že se mění nebo ruší práva anebo povinnosti jmenovitě určené osoby nebo se v určité věci prohlašuje, že taková jmenovitě určitá osoba práva má anebo nemá. Toto řízení je započato dnem, kdy správní orgán oznámil zahájení řízení obviněnému z přestupku oznámením nebo ústním vyhlášením nebo u návrhových přestupků, dnem, kdy návrh podaný postiženou osobou došel k příslušnému správnímu orgánu, který je kompetentní ve věci rozhodnout. Ve chvíli, kdy správní orgán učiní první procesní úkon vůči občanu, se tento stává osobou obviněnou z přestupku dle zákona o přestupcích. Správní řízení je také specifické tím, že v prvním stupni se vede ústní jednání. V nepřítomnosti obviněného z přestupku lze věc projednat jen tehdy, jestliže odmítne, ač byl řádně předvolán, se k projednání dostavit nebo se nedostaví bez náležité omluvy nebo důležitého důvodu²².

3.3.2 Společné řízení

V případech kdy se pachatel dopustil více přestupků, jejichž skutková podstata se týká porušení právních povinností vyskytujících se ve stejné oblasti veřejné správy je správní orgán povinně konat společné řízení. Ve společném řízení se zakládá pouze jeden spis. V případě spojení více řízení až během řízení se zakládá společný spis, jehož obsahem jsou též spisy věcí, které byly spojeny. Ve společném přestupkovém řízení se vydává společné rozhodnutí. Uvedené řízení je praktickým vyjádřením zásady dobré správy, kdy s odkazem na ust. 8 odst. 1 správního radu, ukládá povinnost správním orgánům dát do vzájemného souladu všechny postupy, které probíhají současně a souvisí s těmiž povinnostmi a právy dotčené osoby.

Zákon zde neponechal žádnou možnost pro správní uvážení, avšak podle převládajícího právního názoru, který byl v praxi aplikován nejčastěji, se ve společném řízení projednávaly jen skutky, o kterých se správní orgán dověděl do doby, než bylo o některém z takových přestupků zahájeno řízení, nejčastěji doručením oznámení o zahájení řízení osobě podezřelé ze spáchání přestupku. Zde se však odborníci zcela neshodovali v otázce, do jaké doby přicházelo projednání více přestupků téhož pachatele ve společném řízení v úvahu. Např. Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26.02.2009, sp. zn. 51 Ca 9/2008 uvádí, že *“společné projednání přestupků téhož*

²² HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H., *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou podle právního stavu účinného k 20. 2. 2016 a l. 10. 2016*, 3. aktualizované vydání., Praha: nakladatelství Leges, 2016, s. 419-439.

pachatele, je ze zákona povinné u všech přestupků, o nichž ještě nebylo rozhodnuto, a to bez ohledu na to, kdy bylo oznámení o zahájení přestupkového řízení doručeno obviněné osobě. Společnému projednání by bránilo jedině oznámení rozhodnutí správního orgánu I. stupně obviněnému ze spáchání toho kterého přestupku²³“.

Praxe proto přivítala stanovisko Nejvyššího správního soudu, popsaném v rozsudku ze dne 18.06. 2009, vydaného pod spis. zn. 1 As 28/2009, podle něhož nevedeli správní orgán v rozporu s § 57 odst. 1 zákona o přestupcích společné řízení o více přestupcích téhož pachatele, není takový postup vadou řízení, je-li z odůvodnění následného rozhodnutí zřejmé, že ve věci byla aplikována zásada absorpční, zakotvená v § 12 odst. 2 citovaného zákona²⁴.

3.3.3 Příkazní řízení

Je druhem zkráceného řízení o přestupcích, v němž se přestupek projednává bez nařízení ústního jednání a provádění dokazování. Dochází zde k rozhodování správního orgánu na základě předložených podkladů (např. oznámení orgánu policie dle § 58 odst. 1,2 zákona o přestupcích), které jsou jim předány nebo zaslány před zahájením řízení²⁵.

Příkazní řízení má písemnou formu. Podstatou příkazního řízení je, že správní orgán vydá pachateli přestupku písemný příkaz, který má všechny náležitosti rozhodnutí o přestupku (výrok, odůvodnění a poučení o opravném prostředku). Ve výroku příkazu musí být uvedena i forma zavinění.

S tímto je spojena podmínka, že obviněný z přestupku se uvedeného jednání dopustil a dále, že věc nebyla vyřízena v blokovém řízení. Příkazní řízení nelze použít v případech, kdy se jednání dopustil mladistvý a vůči obviněnému z přestupku, jehož svéprávnost je omezena. Nelze též projednat přestupky, jenž lze projednat pouze na návrh poškozené osoby, včetně nároku na náhradu škody. Zákon také vylučuje užít příkazní řízení při rozhodování o uložení sankce zákazu činnosti a propadnutí věci a nelze jej také užít k uložení ochranných opatření. V příkazním řízení lze uložit pokutu do částky 10000 Kč.

²³ Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26.02.2009, sp. zn. 51 Ca9/2008-22.

²⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18.06.2009, sp. zn. 1 A 28/2009-62, s. 4-5.

²⁵ KLAPAL V. *Orgány policie a řízení o přestupku*, Holešov, VPŠ a SPŠ MV, 2013, 3. vydání, s.6

Řádným opravným prostředkem proti příkazu je odpor, který může podat obviněný z přestupku do 15 dnů ode dne doručení a to u správního orgánu, který, který příkaz vydal. Podáním odporu se vydaný příkaz ruší a příslušný správní orgán provede řádné správní řízení a to včetně toho, že vydá správní rozhodnutí. Pokud je ukládána sankce a její výše, přihlédne správní orgán ve svém rozhodnutí k obsahu zrušeného příkazu. Nelze uložit vyšší pokutu, než byla uložena příkazem ani uložit pokutu místo napomenutí.

3.3.4 Blokové řízení

Jedná se další druh zkráceného řízení o přestupcích. Přestupky jsou v něm projednány uložením pokuty za zákonem stanovených podmínek. Zvláštností tohoto řízení je, že oproti „*řádnému*“ správnímu řízení a příkaznímu řízení je mohou konat i subjekty, než ty které jsou k projednávání daného přestupku příslušné jako správní orgány v „*řádném*“ správním řízení²⁶.

Subjekty příslušné k projednání přestupku v blokovém řízení jsou :

- a) správní orgány, v jejichž působnosti je projednávání přestupku (§ 52 zákona č. 200/1990 Sb., v platném znění = obecní úřady nebo zvláštní orgány obcí (např. komise k projednávání přestupků), případně jiné správní orgány, stanoví-li tak zákon,
- b) osoby těmito orgány pověřené
- c) orgány určené zákonem o přestupcích nebo jiným zákonem = orgán Policie České republiky, obecní policie, orgán ochrany veřejného zdraví, orgán státního odborného dozoru na bezpečnosti práce, orgány vojenské policie

Aby mohl být přestupek projednán v blokovém řízení, musí být spolehlivě zjištěn, nestačí domluva a obviněný z přestupku je ochoten pokutu zaplatit²⁷.

Nemůže-li pachatel přestupku zaplatit pokutu na místě, vydá se mu blok na pokutu na místě nezaplacenou s poučením o způsobu zaplacení pokuty, o lhůtě její splatnosti, kdy pokutu na místě nezaplacenou může do 15 dnů zaplatit v hotovosti příslušnému správnímu orgánu, který blok na pokutu na místě nezaplacenou vydal. Dále se pachatel

²⁶ KLAPAL V. *Orgány policie a řízení o přestupku*, Holešov, VPŠ a SPŠ MV, 2013, 3. vydání, s.14

²⁷ HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H., *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou podle právního stavu účinného k 20. 2. 2016 a 1. 10. 2016*, 3. aktualizované vydání., Praha: nakladatelství Leges, 2016, s. 497-504.

přestupku poučí o případných následcích nezaplacení pokuty. Převzetí tohoto bloku pachatel přestupku potvrdí²⁸. V blokovém řízení lze uložit pokutu do 5000 Kč, pokud tento zákon nebo jiný zákon nepřipouští uložit v takovém řízení pokutu vyšší.

3.4 Zvláštní ustanovení o mladistvých

Co se týče otázky osob, které v době spáchání přestupku dovršily patnáctý rok a nepřekročily dále také osmnáctý rok svého věku (dále jen „*mladistvý*“), tak zde je nutno přihlížet k zvláštní péči, kterou naše společnost věnuje mladistvým. Na posuzování mladistvého podle zákona o přestupcích, nemá dosažení zletilosti ve smyslu občanského zákoníku žádný vliv. V případě, že mladistvý spáchá přestupek, tak tento nelze projednat v příkazním řízení a nelze mu také uložit zákaz pobytu²⁹. V případě správního řízení se u mladistvého postupuje tak, že při ukládání sankce se horní hranice pokuty se snižuje na polovinu, přičemž však nesmí být vyšší než 5000 Kč. V případě blokového řízení nelze uložit mladistvému pokutu vyšší než 2500 Kč. Při projednávání přestupků mladistvých se musí dodržovat určitá zákonná pravidla. V této souvislosti je však vhodné uvést, že mladistvý pachatel je plně odpovědný za své jednání, a je proto i procesně způsobilý být účastníkem řízení o přestupku³⁰.

Dále lze uložit mladistvému i sankci zákazu činnosti na dobu jednoho roku a to především pokud výkon této sankce nebude bránit v přípravě mladistvého na jeho budoucí povolání, případně již byl mladistvý přijat do povolání nebo příprava se již uskutečňuje a činnost, které má být zakázána, je již součástí této přípravy. Musí však být splněny podmínky stanovené zákonem³¹.

V případech kdy dojde ke spáchání hromadného, trvajících, anebo pokračujících přestupku mladistvým, přičemž jednání naplňuje skutkovou podstatu přestupku po dosažení 18-ti let věku, neposuzuje se v daném případě jako mladistvý, ale podle

²⁸ HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H., *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou podle právního stavu účinného k 20. 2. 2016 a 1. 10. 2016*, 3. aktualizované vydání., Praha: nakladatelství Leges, 2016, s. 504-513.

²⁹ HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H., *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou podle právního stavu účinného k 20. 2. 2016 a 1. 10. 2016*, 3. aktualizované vydání., Praha: nakladatelství Leges, 2016, s. 61-66.

³⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22.1.2010, sp. zn. 5 As 65/2010.

³¹ HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H., *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou podle právního stavu účinného k 20. 2. 2016 a 1. 10. 2016*, 3. aktualizované vydání., Praha: nakladatelství Leges, 2016, s. 95-99.

obecných zásad, pokud po dosažení 18-ti let věku vykonal, alespoň jednu část svého jednání.

V případech protiprávního jednání (trestné činy a činy jinak trestné) mladistvých se dále postupuje dle platného zákona. V daném zákoně se mládeží rozumí *dítě* a *mladistvý*. Není-li stanoveno jinak, tak se rozumí :

- a) *dítětem* mladším patnácti let ten, kdo v době spáchání činu jinak trestného nedovrší patnáctý rok věku,
- b) *mladistvým* ten, kdo v době spáchání provinění dovrší patnáctý rok a nepřekročí osmnáctý rok svého věku³².

Zvláštní procesní postavení, mají v případech mládeže orgány sociálně-právní ochrany. Tento orgán není přímo účastníkem řízení, ale jeho postavení má spíše charakter osoby zúčastněné na řízení, nadané omezenými procesními právy (např. právo vědět o ústním jednání o přestupku a účastnit se ho, právo na oznámení rozhodnutí a právo podat ve prospěch mladistvého odvolání)³³. Přihlíží se k věku, zdravotnímu stavu, rozumové a mravní vyspělosti odpovědné osoby.

3.5 Oznámení přestupků

Na úvod je nutné vyjasnit základní pojmy, které se k této problematice vztahují:

- a) **Oznámení o přestupku** = podnět fyzické nebo právnické osoby orgánu policie nebo správnímu orgánu k zahájení plnění úkolů na úseku přestupkového řízení,
- b) **Oznámení přestupku** = podnět policejního orgánu, jiného státního orgánu nebo obce, příslušnému správnímu orgánu k zahájení řízení o přestupku³⁴.

Správní orgán je povinen přijímat podněty, aby bylo zahájení řízení z moci úřední. Pokud o to ten, kdo podal podnět na správní orgán požádá, je správní orgán povinen sdělit mu ve lhůtě 30 dnů ode dne, kdy podnět obdržel, že řízení bylo zahájeno anebo, že nebyly

³² ČESKO. Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní jednání a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů. . In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2003, částka 79, s. 4030. Dostupné z WWW: < http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=218/2003&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

³³ ČESKO. Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. In *Sbírka zákonů, Česká republika*, 1999, částka 111, s. 7662-7681. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=359/1999&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

³⁴ KLAPAL V. *Orgány policie a řízení o přestupku*, Holešov, VPS a SPŠ MV, 2013, 3. vydání, s. 26.

shledány důvody k zahájení řízení z moci úřední, případně že byl podnět postoupen jinému příslušnému správnímu orgánu.

3.6 Orgán policie ČR v řízení o přestupcích

V případě, že orgán policie obdrží oznámení o přestupku oznámení jej příslušnému správnímu orgánu, není-li sám příslušný k jejich projednání. V oznámení uvede zejména, který přestupek je ve skutku spatřován, důkazní prostředky, které jsou mu známy a které prokazují, že uvedené jednání spáchala určitá osoba, je-li známa. V jistých případech³⁵ učiní orgán policie nezbytná šetření ke zjištění osoby podezřelé z přestupku a k zajištění nezbytných důkazních prostředků, které budou potřeba pro další dokazování před správním orgánem. O těchto úkonech sepíše úřední záznam, který bude součástí oznámení přestupku, uvedené oznámení učiní policejní orgán příslušnému správnímu orgánu nejpozději do 30 dnů ode dne, kdy se o přestupku dověděl.

Orgán policie může dále v jistých případech oznámení o přestupku vyřídit následujícím způsobem. Oznámení o přestupku odloží, neboť, není dáno podezření z přestupku nebo nelze-li přestupek projednat. Dále orgán policie nezjistil do jednoho měsíce ode dne, kdy se o přestupku dozvěděl, skutečnosti odůvodňující podezření, že jej spáchala určitá osoba. V případě, že bude osoba podezřelá z přestupku zjištěna, věc oznámí, není-li na místě věc vyřídit jinak³⁶.

Orgán policie také může postupovat tak, že věc odevzdá příslušnému orgánu, jde-li o jednání mající znaky přestupku, které se projednává podle zvláštních předpisů³⁷, nebo jde-li o jiný správní delikt než přestupek anebo nasvědčují-li skutečnosti, že jde o trestný

³⁵ HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H., *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou podle právního stavu účinného k 20. 2. 2016 a 1. 10. 2016*, 3. aktualizované vydání., Praha: nakladatelství Leges, 2016, s. 346-356.

³⁶ HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H., *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou podle právního stavu účinného k 20. 2. 2016 a 1. 10. 2016*, 3. aktualizované vydání., Praha: nakladatelství Leges, 2016, s. 347.

³⁷ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 76/1959 Sb., *o některých služebních poměrech vojáků*, ve znění pozdějších předpisů (úplné znění č. 361/1992 Sb.). In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1992, částka 74, s. 2026-2040. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=361/1992&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

čin³⁸. V případě, že orgán policie přijme oznámení o přestupku od občana, vyrozumí jej v případě, že o to požádá, do třiceti dnů o provedených opatřeních v dané věci³⁹.

3.6.1 Oprávnění policie ČR v řízení o přestupcích

V souvislosti s prováděnými úkony uvedenými v zákoně o přestupcích, jsou orgány policie oprávněny:

- a) požadovat vysvětlení od fyzické nebo právnické osoby nebo organizace
- b) vyžadovat odborná různými druhy, kdy lékařské vyjádření pouze po předchozím souhlasu osoby, u které se odborné vyjádření provádí
- c) provádět u osob, jejichž účast na řízení bude nutná, zjištění totožnosti a jejich trvalý pobyt
- d) provádět ohledání místa přestupku a věcí, které mají ke spáchanému přestupku vztah, zajišťovat stopy na místě
- e) vyžadovat vysvětlení k rozsahu a výši škody způsobené přestupkem
- f) vyžadovat opis rejstříků trestů v případě, že předcházející trestní postih by mohl vést k posouzení skutku jako trestného činu
- g) vyzvat osobu mající u sebe věc důležitou pro řízení o přestupku, aby tuto věc vydala nebo předložila ke zkoumání
- h) a další⁴⁰

Orgán policie je dále povinen v případě, že osoba, s níž jsou v řízení o přestupku prováděny úkony, požádá o účast právního zástupce na uvedených úkonech, uvedené žádosti vyhovět. Policejní orgán je dále oprávněn stanovit přiměřenou lhůtu k zajištění právního zástupce tak, aby nedocházelo k průtahům v šetření.

3.6.2 Vyřízení přestupku policií ČR na místě

V souvislosti s řízením o přestupcích je nutné dále ještě upozornit na možnost vyřízení protiprávního jednání ze strany policie ČR tvz. „*domluvou na místě*.“

³⁸ HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H., *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou podle právního stavu účinného k 20. 2. 2016 a 1. 10. 2016*, 3. aktualizované vydání., Praha: nakladatelství Leges, 2016, s. 347.

³⁹ HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H., *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou podle právního stavu účinného k 20. 2. 2016 a 1. 10. 2016*, 3. aktualizované vydání., Praha: nakladatelství Leges, 2016, s. 347.

⁴⁰ KLAPAL, V. *Orgány policie a řízení o přestupku*, Holešov, VPŠ a SPŠ MV, 2013, 3. vydání, s.29-30

Domluvu lze považovat za neformální a operativní prostředek řešení či urovnání konfliktu, protiprávního jednání či jednání směřující k protiprávnosti, zásadně nižší závažnosti, používaný zejména Policií ČR nebo obecní policií⁴¹, a to v "terénu" při plnění úkolů zmíněných orgánů veřejné správy. Tento postup nejvíce souvisí s přestupky proti občanskému soužití dle § 49 zákona o přestupcích. Není však vyloučeno, použít daný způsob řešení za určitých okolností i na jiné přestupky.

Vyřízení věci domluvou lze přirovnat k odložení věci správním orgánem projednávajícím přestupky (dle § 66 odst. 3 písm. a) zákona o přestupcích, s tím rozdílem, že v domluvě je obsaženo i pokárání a výzva k upuštění od protiprávního jednání. Domluva nepředstavuje překážku v dané věci, která je rozhodnutá, neboť není rozhodnutím, neupravují se jí práva či povinnosti dotčené osoby. Zákon nestanovuje náležitosti domluvy, jejím obsahem bude zpravidla identifikace sporného nebo alespoň formálně protiprávního jednání a dále působení, zejména verbální, k jeho ukončení nebo k odrazení od jeho dalšího páchání⁴².

Domluva je operativní prostředek řešení protiprávního jednání nebo jednání k porušení zákona směřujícího, pokud takové jednání vykazuje nižší míru společenské nebezpečnosti a postačí především preventivní působení na pachatele.

Vyřízení věci domluvou je na správním uvážení Policie ČR (obecní policie), nelze přesně kategorizovat přestupky, kde je užití domluvy vhodné, a kde nikoliv. Podobně nelze přesně určit hranici společenské nebezpečnosti, kde již domluva nepostačuje. Výjimku z možnosti vyřízení věci domluvou představují případy, kdy zákon přikazuje uložení určité sankce (pokuta, zákaz činnosti).

3.7 Ukončení správního řízení

Pokud příslušný správní orgán vydává rozhodnutí ve věci, završuje tím celé správní řízení. Vydává rozhodnutí, jehož náležitosti se řídí příslušným zákonem. Uvedeným rozhodnutím příslušný správní orgán v určité věci zakládá, mění nebo ruší

⁴¹ ČESKO. Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1991, částka 104, s. 2736-2742. Dostupné z WWW:< http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=553/1991&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

⁴² MINISTERSTVO VNITRA, Odbor bezpečnostní politiky, odbor bezpečnostně právní. *Stanovisko k možnému řešení přestupků domluvou včetně přestupků spáchaných mezi osobami blízkými* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2013 [cit. 2017-03-02]. Dostupné z: <http://web.mv.cz/obp/dokumenty/prstan/2013/stanovisko_moznost_resheni_prestupku_domluvou.doc>.

práva anebo povinnosti jmenovitě určené osoby nebo v určité věci prohlašuje, že taková osoba práva nebo povinnosti má anebo nemá, nebo v zákonem stanovených případech rozhoduje o procesních otázkách.

3.8 Sankce za přestupek

Sankci, jenž je uvedena v zákoně o přestupcích, lze charakterizovat tak, že se jedná o újmu, která pachateli vznikla za jeho protiprávní jednání a jejím dalším úkolem je, aby pachatel přestupku neopakoval své protiprávní jednání. Jedná se tedy o právní následek přestupkového jednání. Platí zde zásada *nulla poena sine lege* (není trestu bez zákona). Aby sankce byla co nejúčinnější, je vhodné, aby následovala v co možná nejkratší době po spáchání přestupku. Zákon o přestupcích dále umožňuje od dané sankce upustit a to za předpokladu, že k nápravě pachatele postačí samotné projednání přestupku. Při určení druhu sankce a její výměry se přihlédne k závažnosti přestupku, zejména ke způsobu jeho spáchání a jeho následkům, k okolnostem, za nichž byl spáchán, k míře zavinění, k pohnutkám a k osobě pachatele, zda a jakým způsobem byl pro týž skutek postižen v disciplinárním řízení⁴³. V případě, že je projednáváno více přestupků téhož pachatele ve společném řízení, přihlédne se k sankci podle ustanovení, jenž se vztahuje na přestupek, který je přísněji postižitelný⁴⁴. Pachateli lze uložit pouze takový druh sankce, který dovoluje uložit zákon účinný v době, kdy se o přestupku rozhoduje.

3.8.1 Napomenutí

Jedná se o nejmírnější formu sankce v řízení o přestupcích, kterou může správní orgán uložit a lze ji uložit za kterýkoliv přestupek. Jedná se spíše sankci morálního charakteru a nemá případně žádný velký význam, lze ji postavit na roveň projednání přestupku z pohledu pachatele. V případě, že dojde ze strany správního orgánu k vyslovení sankce napomenutí, nezbavuje to pachatele přestupku povinnosti případně nahradit způsobenou škodu, včetně uhrazení nákladů správního řízení. Jako řádný opravný prostředek lze podat odpor nebo odvolání. Uvedenou sankci lze kombinovat

⁴³ HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H., *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou podle právního stavu účinného k 20. 2. 2016 a 1. 10. 2016*, 3. aktualizované vydání., Praha: nakladatelství Leges, 2016, s. 61-72.

⁴⁴ HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H., *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou podle právního stavu účinného k 20. 2. 2016 a 1. 10. 2016*, 3. aktualizované vydání., Praha: nakladatelství Leges, 2016, s. 66.

s ochranným opatřením. Uvedenou sankci je možné plně uplatňovat zejména u návrhových přestupků proti občanskému soužití dle § 49 zákona o přestupcích.

3.8.2 Pokuta

Jde o nejčastěji ukládanou sankci. Měla by pachatele ovlivnit natolik, aby již své protiprávní jednání neopakoval. Měla by odpovídat závažnosti protiprávního jednání pachatele a tento by ji měl pociťovat jako újmu vlastní. Často u této dané sankce dochází k tomu, že se zaměřuje s udělením blokové pokuty orgánem policie ČR. Přestupkový zákon jasně stanoví, jaká pokuta může být v blokovém řízení udělena. V případě řízení před správním orgánem je pokuta uložená vyšší než při pokutě uložené orgánem policie. Horní hranice pokut za spáchané přestupky je uvedena ve zvláštní (druhé části) zákona o přestupcích. V případech, kdy zákonem není stanoveno, jaká je horní hranice pokuty, vychází se vždy z částky 1.000 Kč. V případě mladistvých se tato částka snižuje na polovinu, přičemž nesmí přesáhnout horní hranici 2.000 Kč. Při ukládání pokuty se správní orgán řídí obecným ustanovením ohledně výměry sankce, který je uveden v § 12 zákona o přestupcích. V rozhodnutí o udělení pokuty musí být správním orgánem uvedena doba splatnosti (zpravidla patnáct dnů), jenž začíná plynout následující den po nabytí právní moci rozhodnutí. Jako řádný opravný prostředek lze podat odpor nebo odvolání. Odpor lze podat v příkazním řízení, přičemž v případě řádného správního řízení, v němž je vydáno rozhodnutí lze podat odvolání. V určitých případech povolí správní orgán zaplacení pokuty formou splátek. Uvedenou sankci nelze uložit společně s napomenutím. U přestupků proti občanskému soužití dle ustanovení § 49 odst. 1 až 3 zákona o přestupcích lze uložit pokutu do 20.000 Kč. Avšak je-li přestupek proti občanskému soužití dle ustanovení § 49 odst. 1 až 3 zákona o přestupcích spáchan opakovaně (§91a) po nabytí právní moci rozhodnutí o přestupku podle stejného odstavce, uloží se pokuta do 30.000 Kč⁴⁵.

⁴⁵ HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H., *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou podle právního stavu účinného k 20. 2. 2016 a 1. 10. 2016*, 3. aktualizované vydání., Praha: nakladatelství Leges, 2016, s. 272

3.8.3 Zákaz činnosti

Jedná se o sankci, která nejzávažněji a také nejcitelněji zasahuje do práv pachatele přestupku. Ve většině případu se jedná o přestupky v dopravě⁴⁶. Jedná se však také o jiné zákony⁴⁷. Hranice doby, po kterou je zákaz činnosti stanoven, je uvedena ve zvláštní (druhé části) zákona o přestupcích nebo v jiném zákoně a to na dobu tam stanovenou, nejdéle na dva roky. Uvedený zákaz činnosti lze uložit společně s jinou sankcí. Je však třeba připomenout, že uvedenou sankci nelze uložit v případě, že by pachateli přestupku, kterým je mladistvý, bránila v přípravě na budoucí povolání ve formě, kterou uznává právní předpis, případně tato příprava se již uskutečňuje nebo do ní byl mladistvý přijat a činnost, která má být zakázána, je součástí této přípravy. Od výkonu zbytku sankce lze po uplynutí poloviny doby výkonu upustit, pokud pachatel přestupku způsobem svého života prokázal, že její další výkon není potřebný. V rámci přestupku proti občanskému soužití dle § 49 zákona o přestupcích se uvedená sankce neuplatňuje, lze ji však použít v rámci návrhového přestupku podle ustanovení § 125c odst. 1 písm. h) zákona o silničním provozu. Smyslem této sankce je především zabránit pachateli přestupku v dalším protiprávním jednání (v jeho opakování).

3.8.4 Propadnutí věci

Tato sankce se může uložit samostatně nebo s dalšími sankcemi a to buď s napomenutím, pokutou nebo zákazem činnosti. Nelze ji však použít v blokovém nebo příkazním řízení. Pouze věc, která náleží pachateli, se dá prohlásit za propadlou. U věci odcizených, vypůjčených nebo svěřených do úschovy nelze tuto sankci aplikovat. Správní orgán musí u této sankce zkoumat, zda věc náležící pachateli byla ke spáchání přestupku užita nebo určena, anebo byla přestupkem získána nebo byla nabyta za věc přestupkem získanou. V případě, kdy toto bude řádně zjištěno, lze danou sankci uložit a vlastníkem propadlé věci se stává stát. Sankci však nelze uložit, je-li hodnota věci v nápadném nepoměru k povaze přestupku. Ve vztahu k návrhovým přestupkům proti občanskému

⁴⁶ ČESKO. Zákon č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů. Aktuální znění 19.09.2016. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2000, částka 98. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-361#cast1>>.

⁴⁷ ČESKO. Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2005, částka 133, s. 7093-7101. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=379/2005&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

soužití dle § 49 by daná sankce mohla přicházet v úvahu u věcí, jenž byly ke spáchání přestupku užity, určeny nebo získány.

3.8.5 Zákaz pobytu

Jedná se o sankci, která nabyla účinnosti novelou zákona o přestupcích a to dne 15.01. 2013. Zákaz pobytu lze uložit na dobu nejdéle tří měsíců a nesmí se vztahovat na místo nebo obvod, ve kterém má pachatel přestupku trvalý pobyt (podle zákona o evidenci obyvatel) nebo hlášený pobyt podle zvláštního právního předpisu (podle zákona o pobytu cizinců na území České republiky, zákona o azylu). Uložení této sankce přichází v úvahu jen u zákonem vymezených přestupků, a to za podmínky, že byly spáchány opakovaně úmyslným jednáním závažným způsobem narušujícím veřejný pořádek. U návrhových přestupků proti občanskému soužití dle § 49 zákona o přestupcích přichází v úvahu pouze u odst. 2 daného zákona, neboť přestupek musí být spáchán úmyslně.

O uložení zákazu pobytu, místu a době jeho trvání, popřípadě o upuštění od jeho výkonu, uvědomí správní orgán, který zákaz pobytu uložil, neprodleně Policii České republiky a v případě občanů České republiky rovněž obecní úřad obce, na jejímž území má pachatel trvalý pobyt.

Po dobu trvání zákazu pobytu se osoba nesmí zdržovat na území obce nebo její části, vymezené v rozhodnutí, kterým byl zákaz pobytu uložen. V případě, že k tomu bude mít závažné osobní důvody (zejména návštěva lékaře či jednání u orgánu veřejné moci), může požádat obecní úřad obce v místě svého pobytu o udělení povolení ke krátkodobému pobytu na území obce, již se zákaz týká. O této žádosti musí být rozhodnuto nejpozději do 5 pracovních dnů. Řízení je zahájeno dnem doručení žádosti věcně a místně příslušnému správnímu orgánu (obecnímu úřadu obce, v níž má osoba trvalý pobyt nebo hlášený pobyt podle zvláštního právního předpisu). Žádost lze podat všemi způsoby, se kterými počítá § 37 správního řádu.

Správní orgán posoudí důvody uváděné žadatelem, pro které žádá o udělení povolení ke krátkodobému pobytu. Pokud je vyhodnotí jako osobní závažné důvody, které lze akceptovat, vyžádá si stanovisko správního orgánu, který sankci zákazu pobytu uložil. Po obdržení souhlasu vydá bezodkladně povolení ke krátkodobému pobytu, v případě obdržení záporného stanoviska vydá rozhodnutí o zamítnutí žádosti. Proti

rozhodnutí o zamítnutí žádosti je možné podat odvolání, a to ve lhůtě 15 dnů ode dne oznámení rozhodnutí.

V případě kladného stanoviska je žadatel povinen mít u sebe povolení, kterým mu je umožněn krátkodobý pobyt na území obce nebo její části, v níž má zakázán pobyt, obsahuje vždy vymezení, v jaké době a za jakým účelem je krátkodobý pobyt povolen. Při pobytu na území obce nebo její části, v níž má pachatel zakázán pobyt, je povinen mít při sobě potvrzení podle tohoto ustanovení.

Od výkonu zbytku zákazu pobytu lze po uplynutí poloviny doby výkonu této sankce upustit, jestliže pachatel přestupku způsobem svého života prokázal, že její další výkon není potřebný.

3.9 Ochranná opatření

Ochranná opatření, nejsou sankcemi a jsou uvedeny v zákoně o přestupcích. Používají se vedle sankcí. Zákon o přestupcích dělí ochranná opatření na omezující opatření a zabránění věci. Smyslem uložení ochranného opatření je ochrana společnosti před nežádoucím jednáním některých osob. Vydaná ochranná opatření dále chrání samotného pachatele přestupku. Jedná se o opatření, o kterých se rozhoduje pouze orgány veřejné správy na základě zákona účinného v době, kdy se o ochranném opatření rozhoduje. Uložením ochranného opatření vzniká pachateli přestupku povinnost podrobit se tomuto opatření. Můžeme tedy říci, že mají také z hlediska jejich obsahu sankční povahu⁴⁸. U návrhových přestupků upravených zákonem o přestupcích je možné ochranná opatření využít a to zejména u návrhových přestupků proti občanskému soužití dle § 49 zákona o přestupcích v plném rozsahu.

3.9.1 Omezující opatření

Omezující opatření spočívá v zákazu navštěvovat určená veřejně přístupná místa a místnosti, v nichž se podávají alkoholické nápoje nebo se konají veřejné tělovýchovné, sportovní nebo kulturní podniky. Lze je uložit pachateli přestupku na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi, proti pořádku ve státní správě a proti pořádku v územní samosprávě, proti veřejnému pořádku, přestupku proti občanskému soužití a proti

⁴⁸ HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H., *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou podle právního stavu účinného k 20. 2. 2016 a 1. 10. 2016*, 3. aktualizované vydání., Praha: Leges, 2016, s. 88-89

majetku. Omezující opatření musí být vždy přiměřené povaze a závažnosti spáchaného přestupku; lze je uložit jen spolu se sankcí a nejdéle na dobu jednoho roku. Zákon o přestupcích sice obecně pojem veřejně přístupné místo nevymezuje, ale ve smyslu zákona o přestupcích jsou blíže tato místa specifikována a z dikce zákona, lze říci, že se jedná o veřejně přístupná místa. Zákaz se bude vztahovat pouze na místa a místnosti v provozní době. Pokud by do nich osoba vstoupila mimo tuto provozní dobu, nepůjde o porušení zákazu. Zákaz se může vztahovat na restaurace, filmová a divadelní představení, koncerty, podniky lidové zábavy, taneční zábavy, fotbalová utkání, lidové slavnosti, estrády apod.⁴⁹.

3.9.2 Zabraní věci

Je obdobou propadnutí věci a je použito v případě, že nebylo možno správním orgánem uložit propadnutí věci. Jedná se zejména o věci, jenž náleží pachateli, jehož nelze za přestupek stíhat, nenáleží pachateli přestupku nebo mu nenáleží zcela anebo vlastník není znám. Smyslem uložení tohoto opatření podle § 18 odst. 1 zákona o přestupcích, je především zabránit pachateli přestupku v dalším páchání přestupku s konkrétní věcí a odejmutí prospěchu ze spáchaného přestupku. Důležitou podmínkou zabraní věci ve všech výše uvedených případech, která musí být splněna, je to, že to vyžaduje bezpečnost osob nebo majetku nebo jiný obecný zájem. Tuto poslední podmínku musí přestupkový orgán posoudit v každém konkrétním případě podle všech okolností daného případu. Přestupkový orgán může o zabraní věci rozhodnout kdykoliv, nejdéle však do dvou let od spáchání přestupku. V této lhůtě musí být o zabraní věci pravomocně rozhodnuto. Dvouletou lhůtu nelze prodloužit. Lhůta běží od okamžiku spáchání přestupku, kdy u přestupku trvajícího začne lhůta běžet od okamžiku odstranění protiprávního stavu a u pokračujícího přestupku začne lhůta 2 let běžet v okamžiku ukončení posledního dílčího skutku. Hodnota zabírané věci nesmí být v nápadném nepoměru k povaze spáchaného přestupku. Je pak otázkou, jak se bude posuzovat hodnota věci s ohledem k povaze spáchaného přestupku s úvahou bezpečnosti osob, majetku nebo jiného obecného zájmu. Vlastníkem takové věci se následně stává stát. Ve smyslu zákona o majetku ČR obecní úřad obce s rozšířenou působností, který dočasně s uvedenou věcí nakládá. Dnem právní moci rozhodnutí přechází zabraná věc do vlastnictví státu. Orgán, který rozhodnul o zabraní věci, učiní neprodleně nejnutnější opatření k jejímu zajištění. Zůstane-li věc u pachatele, upozorní ho orgán, že vydal

⁴⁹ HORZINKOVÁ, E., ČECHMÁNEK, B.: Přestupky a správní trestání. Praha: Eurounion, 2008, s. 51

rozhodnutí, že s věcí nesmí disponovat a že je povinen věc zabezpečit před znehodnocením. Se zabranou věcí hospodaří Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových. Jde o veškeré věci, které v přestupkovém řízení byly zabráný nebo propadly státu, pokud přímo není stanoveno, které organizační složce přísluší s uvedenou věcí nakládat⁵⁰.

3.10 Evidence přestupků

Zákon o přestupcích v těchto nových ustanovení § 91 a 91a zákona o přestupcích s účinností od 01.10.2016, výslovně určuje, co se považuje za opakované spáchání přestupku, které je okolností pro posouzení osoby pachatele a pro jeho přísnější postih. U vybraných přestupků se osoba dopustí přestupku opakovaně, pokud k tomuto dojde do jednoho roku od pravomocného rozhodnutí o přestupku. V evidenci přestupků se evidují pravomocná rozhodnutí o přestupcích na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi podle § 30, na úseku zemědělství a myslivosti podle § 35 odst. 1 písm. c) a f), na úseku obrany České republiky podle § 43, proti veřejnému pořádku podle § 47 odst. 1, proti občanskému soužití podle § 49 a proti majetku podle § 50.

Rozhodujícím momentem je v tomto případě posouzení, co je stejný přestupek. V této souvislosti je nutné dořešit, co se rozumí pod pojmem „stejný přestupek“ z něhož byl obviněný uznán vinným. Užitá formulace totiž vybízí k otázce, zda bude k jejímu řešení rozhodující skutková podstata přestupku, resp. jeho objekt, a pokud ano o jaký objekt se bude jednat. Obecný či druhový? Budeme-li vycházet z důvodové zprávy zákonodárce, a bude se jednat o přestupky spáchané po 01.10.2016 podle stejného paragrafu a stejného odstavce, nemusí tedy nutně jít o naplnění stejné skutkové podstaty přestupku⁵¹. Což znamená, že pokud se např. pachatel dopustí přestupku podle § 47 odst. 1 písm. a) a v jednoroční lhůtě se dopustí přestupku podle § 47 odst. 1 písm. c), dopustí se opakovaného přestupku.

⁵⁰ HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H., *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou podle právního stavu účinného k 20. 2. 2016 a 1. 10. 2016*, 3. aktualizované vydání., Praha: Leges, 2016, s. 93-95.

⁵¹ POSLANECKÁ SNĚMOVNA. *Novela z. o přestupcích* [online]. Sněmovní tisk 368/0. část č.1/4. Praha. 2014, s. 71-72. Parlament České republiky [cit. 2017-31-05]. Dostupné z WWW: <<http://psp.cz/doc/00/11/21/00112153.pdf>>

Např. HORZINKOVÁ a KUČEROVÁ⁵² se kloní spíše k zásadě *in dubio mitius* a v případech, že se pachatel dopustí přestupku např. podle § 47 odst. 1 písm. c) zákona o přestupcích, se musí v jednoroční lhůtě dopustit stejného přestupku podle § 47 odst. 1 písm. c) zákona o přestupcích. Pak se podle nich jedná o opakovaný přestupek.

⁵² HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H., *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou podle právního stavu účinného k 20. 2. 2016 a 1. 10. 2016*, 3. aktualizované vydání, Praha: Leges, 2016, s. 529.

4 Návrhový přestupek

Návrhový přestupek je výjimkou ze zásady, že řízení o přestupku se zahajuje z úřední povinnosti. To znamená, že správní orgán zahájí řízení, jakmile se dozví o podezření ze spáchání přestupku, bez ohledu na to, zda k tomu obdržel nějaký podnět. U návrhového přestupku však správní orgán zahajuje řízení pouze na návrh⁵³.

Toto řešení jistých mezilidských vztahů bylo implementováno do příslušného zákona o přestupcích od jeho účinnosti 01.07.1990 a zákon o přestupcích, daný procesní postup s drobnými změnami, jenž však neměl dopad na legislativní proces v rámci zákona o přestupcích a jeho pozdějších novel, používá dodnes.

Do roku 1994 bylo nutné předložit příslušnému správnímu orgánu, jenž měl návrhový přestupek projednat, potvrzení o zaplacení správního poplatku, jenž v činil částku 100 Kč. Přílohou k zákonu č. 85/1994 Sb. *o správních poplatcích vybíraných správními orgány České republiky*, ve znění pozdějších předpisů, bylo stanoveno, že v případě podání návrhu v rámci přestupkového řízení se uvedený návrh nezaplatňuje. Zde však platí, že v případě, že dojde k zastavení návrhu ze zákonných důvodů, je navrhovatel povinen nahradit státu náklady spojené s projednáváním přestupku⁵⁴. V současné době činí podle vyhlášky ministerstva vnitra č. 231/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů, paušální částka nákladů správního řízení 1000 Kč, přičemž její maximální výši může dosáhnout až částky 6000 Kč. Dále správní orgán může zcela nebo z části upustit od uložení povinnosti nahradit náklady řízení a to ze zákonných důvodů.

Zahájení řízení o těchto přestupcích je ve smyslu ustanovení § 67 zákona o přestupcích ovládáno zásadou dispoziční. *„Tím, že je ochrana občanského soužití a majetku mezi osobami blízkými podmíněna existencí kvalifikovaného návrhu, se očividně limituje ingerence veřejné moci do soukromého života každého potencionálního navrhovatele, čímž dává stát zřetelně najevo, že respektuje specifickou povahu lidského, potažmo občanského soužití, a v konečném důsledku tak umožňuje vyvážit veřejné a*

⁵³ KLAPAL V. *Orgány policie a řízení o přestupku*, Holešov, VPŠ a SPŠ MV, 2013, 3. vydání, s.29-30

⁵⁴ HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H., *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou podle právního stavu účinného k 20. 2. 2016 a 1. 10. 2016*, 3. aktualizované vydání, Praha: Leges, 2016, s. 461.

soukromé zájmy a plně realizovat právo na ochranu soukromého a rodinného života zakotveného v čl. 10 odst. 2 Listiny základních práv a svobod⁵⁵“.

U návrhových přestupků tedy „*veřejný zájem na projednání ustupuje individuálnímu zájmu poškozené osoby, která tak má plnou dispozici ohledně podání návrhu na zahájení řízení a celého průběhu řízení o návrhovém přestupku⁵⁶“.*

Nutno však upozornit, že v přestupkovém řízení je oproti občanskému soudnímu řízení uplatnění zásady dispoziční výrazně oslabeno, neboť i v případě tzv. návrhových přestupků jde stále o nesporná řízení.

Návrhové přestupky rozlišujeme na několik kategorií a to podle toho, zda se jedná o návrhový přestupek, který byl spáchán bez ohledu na osobou blízkou nebo pouze na ty, které byly spáchány osobou blízkou. Mezi návrhové přestupky dle ustanovení § 68 odst. 1 zákona o přestupcích můžeme návrhové přestupky z hlediska jejich projednání rozdělit na níže uvedené kategorie :

- a) návrhové přestupky (dále jen návrhové), které jsou návrhové vždy, bez ohledu na to, mezi jakými osobami jsou spáchány – zde se jedná o přestupek proti občanskému soužití dle § 49 odst. 1 písm. a) zákona o přestupcích – „*Přestupku se dopustí ten, kdo jinému ublíží na cti tím, že ho urazí nebo vydá v posměch⁵⁷“.*
- b) dále návrhové, jenž byly spáchány osobami blízkými – zde se jedná o :
 - přestupek proti občanskému soužití dle § 49 odst. 1, písm. b) zákona o přestupcích – „*Přestupku se dopustím ten, kdo jinému ublíží na zdraví“*
 - přestupek proti občanskému soužití dle § 49 odst. 2 zákona o přestupcích – „*Přestupku se dopustí ten, kdo úmyslně naruší občanské soužití tím, že*
 - a) *jinému vyhrožuje újmou na zdraví,*
 - b) *jiného nepravdivě obviní z přestupku,*
 - c) *se vůči jinému dopustí schválností, nebo*

⁵⁵ VEŘEJNÝ OCHRÁNCE PRÁV. *Poučovací povinnost Policie ČR a správního orgánu u tzv. návrhových přestupků – spis 2972/2008/VOP/PPO* [online]. Brno-město. Veřejný ochránce práv. 2008 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z WWW: <<http://esso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/2394>>

⁵⁶ HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část. 6. vyd.* Praha: C. H. Beck, 2006, s. 435

⁵⁷ HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H., *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou podle právního stavu účinného k 20. 2. 2016 a l. 10. 2016*, 3. aktualizované vydání, Praha: Leges, 2016, s. 271.

d) se vůči jinému dopustí hrubého jednání⁵⁸“.

- přestupek podle § 125c odst. 1, písm. h) zákona o silničním provozu – „*Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že v provozu na pozemních komunikacích způsobí dopravní nehodu, při které je jinému ublíženo na zdraví⁵⁹“.*
- přestupky proti majetku dle § 50 zákona o přestupcích – „*Přestupku se dopustí ten, kdo úmyslně způsobí škodu na cizím majetku*
 - a) krádeží,*
 - b) zpronevěrou,*
 - c) podvodem, nebo*
 - d) zničením nebo poškozením věci z takového majetku*

Přestupku se dopustí ten, kdo úmyslně

- a) neoprávněně užívá cizí majetek*
- b) přisvojí si cizí věc nálezem nebo jinak bez přivolení oprávněné osoby, nebo*
- c) ukryje nebo na sebe nebo na jiného převede věc, která byla získána přestupkem spáchaným jinou osobou, nebo to, co za takovou věc bylo opatřeno⁶⁰“.*

4.1 Rozbor návrhových přestupků proti občanskému soužití

Jak vyplývá z tohoto označení ustanovení § 49 zákona o přestupcích, chráněným objektem jsou zde dobré a žádoucí interpersonální vztahy mezi lidmi, které jsou v jednotlivých skutkových podstatách ještě blíže konkretizovány. Níže si uvedené blíže konkretizované skutkové podstaty detailněji rozebereme.

⁵⁸ HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H., *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou podle právního stavu účinného k 20. 2. 2016 a 1. 10. 2016*, 3. aktualizované vydání, Praha: Leges, 2016, s. 271

⁵⁹ ČESKO. Zákon č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů. Aktuální znění 19.09.2016. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2000, částka 98. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-361#cast1>>.

⁶⁰ HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H., *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou podle právního stavu účinného k 20. 2. 2016 a 1. 10. 2016*, 3. aktualizované vydání, Praha: Leges, 2016, s. 295-296

4.1.1 Ustanovení § 49 odst. 1 písm. a) zákona o přestupcích

Tento přestupek je jedním z taxativně vyjmenovaných skutků, u kterých se ve smyslu § 68 odst. 1 zákona o přestupcích uplatní vždy zásada dispoziční, což znamená, že řízení o tomto přestupku lze zahájit pouze na základě kvalifikovaného návrhu. Současně přitom se jedná o jediný návrhový přestupek podle zákona o přestupcích, u něhož zákon nevyžaduje, aby k němu došlo mezi osobami blízkými, a zároveň připouští dosažení smíru mezi uraženým na cti a osobou z přestupku obviněnou jako obligatorní důvod k zastavení řízení o přestupku podle § 76 odst. 1 písm. k) zákona o přestupcích⁶¹.

U tohoto návrhového přestupku je objektem, zájem na ochraně cti, vážnosti, důstojnosti, ať už osobní nebo profesní, dobrá pověst a jméno před útoky formou urážky⁶² či vydání v posměch. Čest a důstojnost patří k nejvýznamnějším hodnotám osobnosti fyzické osoby. Právní ochrana těchto hodnot je rovněž zabezpečována trestním a občanským právem. Z hlediska objektivní stránky, lze uvedený přestupek spáchat posunky, ústně, písemně či prostřednictvím technických prostředků (film, rozhlas, televize, internet aj.). Příkladem urážky mohou být např. nadávky, hanlivá, opovržlivá nebo směšná gesta. Políček (uder otevřenou dlaní), pouze tehdy, nelze-li takové napadení kvalifikovat jako drobné ublížení na zdraví. Uvedeného jednání se může dopustit každý trestně odpovědný pachatel. Po subjektivní stránce postačí zavinění ve formě vědomé nedbalosti⁶³.

4.1.2 Ustanovení § 49 odst. 1 písm. b) zákona o přestupcích

U tohoto ustanovení je objektem zájem na ochraně lidského zdraví. Objektivní stránka je charakterizována tím, že pachatel jinému ublíží na zdraví. Pojem „ublížení na zdraví“ není v přestupkovém zákoně nikde definován a proto je nutné použít analogii s trestně právními předpisy⁶⁴. Obdobně tento pojem vykládá i soudní judikatura⁶⁵. Pro

⁶¹ HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H., Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou podle právního stavu účinného k 20. 2. 2016 a 1. 10. 2016, 3. aktualizované vydání, Praha: nakladatelství Leges, 2016, s. 273

⁶² NSS ve svém rozsudku ze dne 22.04.1938, Boh. A 13216/38 (6102/35) konstatoval: „Za hrubou urážku na cti se pokládá každý projev, který již podle všeobecných společenských a mravních názorů lze kvalifikovat jako útok porušující čest napadené osoby“.

⁶³ HORZINKOVÁ, E., FIALA, Z.: Návrhové přestupky. Praha: Leges, 2013, s. 34-35

⁶⁴ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 381. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=40/2009&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

⁶⁵ Podle Rt II/65 a Rt 13/66 se ublížením na zdraví rozumí takový stav (onemocnění, poranění), který porušením normálních tělesných nebo duševních funkcí znesnadňuje výkon obvyklé činnosti nebo má nepříznivý vliv na obvyklý způsob života poškozeného a který zpravidla vyžaduje lékařské ošetření, i

závěr o existenci ublížení na zdraví nestačí jen subjektivní pocit poškozeného, ale změny v jeho zdravotním stavu musí být odpovídajícím způsobem zachycené především v lékařské zprávě či posudku. Okruh potencionálních pachatelů, pakliže hovoříme o návrhovém přestupku, je omezený pouze na osoby blízké. Po subjektivní stránce je možné tento přestupek spáchat jen nedbalostním zaviněním⁶⁶.

Je-li nedbalostní ublížení na zdraví jiné osobě následkem způsobení dopravní nehody v provozu na pozemních komunikacích, je takové jednání posuzováno podle speciálního ustanovení § 125c odst. 1 písm. h) zákona o silničním provozu. Subjektem uvedeného ustanovení je účastník silničního provozu a ve výjimečných případech i jiná osoba – např. majitel zvířete, které nebylo dostatečně zajištěno a způsobilo dopravní nehodu v provozu na pozemních komunikacích⁶⁷. Také v tomto případě platí, že okruh potencionálních pachatelů, kteří by mohli uvedený návrhový přestupek spáchat tvoří pouze osoby blízké.

4.1.3 Ustanovení § 49 odst. 2 zákona o přestupcích

Změnou zákona o přestupcích účinné od 01.10.2016 nebylo zavádění nové právní úpravy tohoto ustanovení, zaváděním nových skutkových podstat přestupků, ale úprava znění, které obsahovalo v jednom ustanovení několik forem protiprávního jednání. Jejich nové rozčlenění je přesnější a lépe vyhovuje požadavku jejich evidence tak, aby bylo možné uvedené jednotlivé skutky evidovat odděleně. Uvedené přestupky mohou být návrhovými přestupky pouze v případě, že došlo k jejich spáchání mezi osobami blízkými, což znamená, že mohou být projednávány pouze na návrh postižené osoby, jejího zákonného zástupce nebo opatrovníka⁶⁸.

K odst. 2 písm. a)

- ze samotné formulace úmyslné skutkové podstaty přestupku vyplývá, že za úmyslné jednání, mající schopnost narušit občanské soužití, je

když nezanechává trvalé následky. Patří sem např. déle trvající bolesti, upoutání na lůžko, nespavost, nechůť k jídlu.

⁶⁶ HORZINKOVÁ, E., FIALA, Z.: Návrhové přestupky. Praha: Leges, 2013, s. 36

⁶⁷ HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H., Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou podle právního stavu účinného k 20. 2. 2016 a 1. 10. 2016, 3. aktualizované vydání, Praha: nakladatelství Leges, 2016, s. 275

⁶⁸ HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H., Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou podle právního stavu účinného k 20. 2. 2016 a 1. 10. 2016, 3. aktualizované vydání, Praha: nakladatelství Leges, 2016, s. 280

vyhrožování újmou na zdraví výslovně považováno, pokud by pachatel jinou osobou pod pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy nutil, aby něco konala, opominula nebo trpěla, páchal by trestný čin vydírání podle § 175 trestního zákoníku, který navíc v § 353 upravuje trestný čin nebezpečné vyhrožování,

K odst. 2 písm. b)

- nepravdivým obviněním z přestupku je třeba rozumět obvinění jiného ze spáchání skutku splňující podmínky stanovené v § 2 odst. 1 zákona o přestupcích, kdy takové jednání musí být způsobilé přivodit stíhání obviněné osoby za oznámený přestupek, lživé obvinění jiného z trestného činu je trestným činem křivého obvinění podle § 345 odst. 1 trestního zákoníku, v případě, že je takový čin spáchán v úmyslu přivodit jeho trestní stíhání, jedná se o trestný čin křivého obvinění podle § 345 odst. 2 trestního zákoníku,

K odst. 2 písm. c)

- pojem schválnosti není v právním řádu přesně specifikován, z praxe však vyplývá, že se bude jednat o jednání hrubě zasahující do pokojného stavu života jiné osoby, narušující tak současně občanské soužití,

K odst. 2 písm. d)

- jiné hrubé jednání, než ta která jsou konkrétně uvedena pod výše uvedenými písmeny § 49 odst. 2 písm. a), b), c) zákona o přestupcích, bude zpravidla takové, které svojí intenzitou a dopady bude kvalifikováno obdobně narušit občanské soužití, musí jít o jednání srovnatelná v jejich důsledcích s jednáními, které zákon výslovně zmiňuje, např. se může jednat o vyhrožování jinou újmou než újmou na zdraví, či pomluvu nebo vydírání za podmínek, že uvedené jednání nebude naplňovat skutkovou podstatu některého z korespondujících trestných činů, nelze však pod

jiného hrubé jednání zahrnout běžné porušení nepsaných pravidel slušnosti, zdvořilosti či ohleduplnosti k ostatním⁶⁹.

4.2 Osoba blízká

Podle zákona o přestupcích se osobou blízkou rozumí :

- a) příbuzný v pokolení přímém (dítě, vnuk, rodiče, prarodiče)
- b) osvojitel
- c) osvojenec
- d) sourozenec
- e) manžel
- f) partner⁷⁰
- g) jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké jen tehdy, kdyby újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá právem pocítovala jako újmu vlastní (např. osoby jinak sešvagřené)

Vyjde-li v řízení o přestupku, podle § 49 odst. 1 písm. b), odst. 2 zákona o přestupcích, podle § 125c odst. 1, písm. h) zákona o silničním provozu nebo přestupku podle § 50 zákona o přestupcích, zahájeném na návrh najevo, že skutek nebyl spáchán mezi osobami blízkými, pokračuje se v řízení z úřední povinnosti a to i v případě, že by návrhovač vzal svůj návrh zpět⁷¹.

4.3 Řízení o návrhovém přestupku

Zde je nutné nejdříve uvést, že oznámení o přestupku, které činí osoba oprávněná podat návrh, u orgánu policie ČR, není návrhem ve smyslu ustanovení § 68 zákona o přestupcích⁷². Náležitosti návrhu stanoví přesně § 37 správního řádu. Vedle těchto formálních náležitostí v návrhu dále ještě musí být uvedeno :

⁶⁹ HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H., *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou podle právního stavu účinného k 20. 2. 2016 a 1. 10. 2016*, 3. aktualizované vydání, Praha: nakladatelství Leges, 2016, s. 280 – 281

⁷⁰ ČESKO. Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2006, částka 38, s. 1371

⁷¹ HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H., *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou podle právního stavu účinného k 20. 2. 2016 a 1. 10. 2016*, 3. aktualizované vydání, Praha: nakladatelství Leges, 2016, s. 393

⁷² KLAPAL V. *Orgány policie a řízení o přestupku*, Holešov, VPŠ a SPŠ MV, 2013, 3. vydání, s. 34

- a) kdo je postiženou osobou (nelze zde hovořit o poškozeném⁷³),
- b) koho navrhovatel za pachatele návrhového přestupku označuje,
- c) kde, kdy a jak měl být uvedený návrhový přestupek spáchán

Každá z těchto náležitostí má, pro posouzení návrhu, jakož i navazující přestupkové řízení, včetně samotného rozhodnutí, svůj význam. V praxi se v této souvislosti mluví o tzv. „kvalifikovaném návrhu“. Z pohledu praxe se jeví zásadní otázka spočívající v tom, zda je řízení o návrhových přestupcích zahájeno pouze podáním kvalifikovaného, tj. bezvadného, návrhu či zda k jeho zahájení postačí návrh neperfektní, tj. návrh trpící vadami. Je tedy nutné uvést, že řízení u návrhových přestupků může být zahájeno pouze tehdy, pokud správnímu orgánu dojde kvalifikovaný návrh na projednání přestupku. V případě „nekvalifikovaného“ návrhu, tj. návrhu na projednání přestupku, který nemá některou z náležitostí, by měl správní orgán postupovat podle § 45 odst. 2 správního řádu. Osobou, která je oprávněná podat návrh u příslušného správního orgánu k projednání návrhového přestupku, musí být buďto postiženou osobou, zákonným zástupcem postižené osoby nebo opatrovníkem postižené osoby. V určitých případech však může dojít k zastavení řízení o návrhovém přestupku a to zejména zjistí-li se, že:

- a) navrhovatel zemřel,
- b) navrhovatel vzal svůj návrh na zahájení řízení zpět,
- c) navrhovatel se, ač řádně předvolán, k ústnímu jednání bez náležité omluvy nebo bez náležitého důvodu nedostavil
- d) v řízení o návrhu podle § 68 odst. 1 byl návrh podán opožděně
- e) v řízení o návrhu podle § 68 odst. 1 byl návrh podán osobou, která nebyla k podání oprávněna.⁷⁴

U návrhových přestupků dle § 49 odst. 1 písm. a) zákona o přestupcích, se zpravidla v prvopočátku příslušný správní orgán snaží postupovat dle zákona o přestupcích a zjednat smír. Správní orgán se v daném případě pokusí uraženého na cti a obviněného z přestupku smířit. O uvedeném úkonu musí správní orgán učinit záznam do protokolu o projednávaném návrhovém přestupku. V případě, že dojde ke smíru, je správním orgán povinen postupovat dle § 76 odst. 1, písm. n) zákona o přestupcích a

⁷³ HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H., *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou podle právního stavu účinného k 20. 2. 2016 a l. 10. 2016*, 3. aktualizované vydání, Praha: nakladatelství Leges, 2016, s. 403

⁷⁴ KLAPAL V. *Orgány policie a řízení o přestupku*, Holešov, VPŠ a SPŠ MV, 2013, 3. vydání, s.34

řízení se zastaví. Uvedené rozhodnutí správního orgánu se poznamená do příslušného spisu. Není zde uplatněn postup dle § 67 správního řádu.

V opačném případě pokračuje správní orgán řízení o návrhovém přestupku a ve věci rozhoduje dle výsledků dokazování. Totéž se týká návrhových přestupků dle § 68 zákona o přestupcích, zde se však správní orgán zabývá větší důsledností hodnocením důkazů, které jsou důležité pro následné rozhodnutí ve věci.

V případech kdy došlo ke spáchání přestupkového jednání, jenž lze projednat jen na návrh postižené osoby, a jenž zákon o přestupcích s odkazem na ustanovení § 19, označuje jako osobu mladistvou, je oprávněn za tuto osobu jednat její zákonný zástupce, v případech kdy tento postup nelze použít, je nutné spolupracovat s orgánem sociálně právní ochrany dětí. Tento následně postupuje dle platného zákona⁷⁵.

Dále nelze opomenout, že zákon o přestupcích s účinností od 01.10.2016 uložil správním orgánům u vybraných přestupků proti občanskému soužití, k jejichž spáchání došlo mezi osobami blízkými, povinnost vést řízení o nich, z úřední povinnosti, tedy bez návrhu, jestliže je osobou postiženou dítě mladší 15 let. Důvodem je zajištění potřebné ochrany dětí mladších 15 let, kdy tyto nejsou způsobilé k právním úkonům v takovém rozsahu, aby mohly samy svým jménem podat návrh na zahájení řízení o přestupku, navíc se většinou nacházejí v závislém postavení na svých rodičích nebo jiných osobách blízkých. Nelze také očekávat, že návrh na projednání přestupku, který byl spáchán na dítěti, podá jeden z rodičů na druhého rodiče dítěte nebo jiné osobě blízké dítěti. Přesný popis jednání je obsažen v § 49 odst. 1, písm. b) zákona o přestupcích a dále v § 49 odst. 2 zákona o přestupcích. Zákonodárce uvedeným ustanovením sledoval zájem společnosti na zajištění ochrany dítěte před jakýmkoliv nedbalým zacházením, násilím, ubližováním či týráním v souladu s článkem 19 Úmluvy o právech dítěte, který v těchto případech musí jednoznačně převážet nad zájmem na ochranu soukromí rodiny a blízkých vztahů v rodině⁷⁶.

⁷⁵ ČESKO. Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. In *Sbírka zákonů*, Česká republika, 1999, částka 111, s. 7662-7681

⁷⁶ HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H., *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou podle právního stavu účinného k 20. 2. 2016 a 1. 10. 2016*, 3. aktualizované vydání, Praha: nakladatelství Leges, 2016, s. 396

4.4 Lhůta pro podání návrhu

Co se týče návrhu, který musí být podán u příslušného správního orgánu v zákonné lhůtě, tak zde je lhůta pro podání návrhu stanovena zákonem. Propadnutí lhůty na podání návrhu není možné prominout a tvoří faktickou překážku k projednání věci. Jestliže navrhovatel stanovenou lhůtu zákonem nedodrží, pověřený správní orgán věc usnesením odloží. Dané usnesení se nevydává, pouze se poznamená do spisu. Lhůtu je třeba považovat za procesně právní, je-li návrh adresovaný příslušnému správnímu orgánu a předán k poštovní přepravě v poslední den lhůty. Pokud je daný návrh podán včas, ale neobsahuje všechny náležitosti dané zákonem, správní orgán navrhovateli pomůže tyto nedostatky odstranit a to buď přímo na místě při jednání, nebo jej vyzve k doplnění podaného návrhu a k tomuto mu přiměřeně stanoví lhůtu. Pokud však daný návrh nebude v zákonné lhůtě doplněn, postupuje příslušný správní orgán podle zákonných podmínek, jenž stanoví § 66 odst. 3 písm. a) zákona o přestupcích. Dále je nutné uvést, že v případě postoupení věci orgánem činným v trestním řízení příslušnému správnímu orgánu k projednání návrhového přestupku musí být vždy dodržena lhůta daná zákonem dle § 68 odst. 3 zákona o přestupcích.

Z rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení se o takovém to postupu navrhovatel dozví, jen v případě, že se tak stane doručením usnesení, z něhož postoupení věci správnímu orgánu vyplývá, popř. vyrozuměním ze strany správního orgánu, jehož součástí je i poučení o podmínkách pro projednání návrhových přestupků. Usnesení orgánu činného v trestním řízení se potencionálně navrhovateli doručuje zpravidla, že byl v řízení před těmito orgány pokládán za poškozeného. Osoba se dále může dozvědět o postoupení věci přímo od příslušného správního orgánu v písemném poučení o návrhovém přestupku. Příslušný správní orgán následně po doručení daného návrhu k projednání není zavázán k projednání daného návrhového přestupku⁷⁷.

4.5 Orgán policie ČR ve vztahu k návrhovému přestupku

Co se týče orgánů policie, tak se jich zvláštnosti u návrhových přestupků zvlášť nedotýkají, tak jako správních orgánů. Přesto však i pro orgán policie z odlišného právního režimu návrhových přestupků plynou některé důsledky. Zejména ve vztahu k příjmu oznámení, kdy konkrétní policista poučí výslovně osobu, aby svůj návrh podala přímo u místně a věcně příslušného správního orgánu a to v zákonem stanovené lhůtě.

⁷⁷ HORZINKOVÁ, E., FIALA, Z.: Návrhové přestupky. Praha: Leges, 2013, s. 67

Dále policista o provedených úkonech sepíše úřední záznam, ve kterém uvede zjištěné skutečnosti a takto vyhotovený záznam zašle následně příslušnému správnímu orgánu k dalšímu opatření⁷⁸.

Není vyloučeno, aby policista řešil domluvou i tzv. návrhový přestupek, konkrétně přestupek spáchaný mezi osobami blízkými, jde-li o bagatelní jednání. Lze však doporučit poučení postižené osoby o tom, že jednání, které může vykazovat znaky přestupku, lze projednat na její návrh u příslušného orgánu, s uvedením, kde může získat podrobnější informace⁷⁹.

V současné době je ustálenou praxí, že policisté na místě incidentu (oznámení) sepisují „úřední záznam o poučení osoby o návrhovém přestupku“ (dále jen návrhový přestupek). Zde policista krátkou formou vyličí okolnosti zjištěné na místě, případně zjistí svědky incidentu, případně může využít další oprávnění⁸⁰ k zajištění důkazních prostředků z místa incidentu. Osobu, která návrhový přestupek podala, dále výslovně poučí o dalším postupu v rámci návrhového přestupku a jak policista, tak osoba podávající návrhový přestupek uvedený úřední záznam podepisují. Dále je návrhový přestupek oznámen příslušnému správnímu orgánu k dalšímu opatření.

⁷⁸ MINISTERSTVO VNITRA. Pokyn policejního presidenta č. 221/2011, kterým se upravují některé postupy v řízení o přestupcích. 2011. s. 3.

⁷⁹ MINISTERSTVO VNITRA. Odbor bezpečnostní politiky. Odbor bezpečnostně právní. *Stanovisko k možnému řešení přestupků domluvou včetně přestupků spáchaných mezi osobami blízkými* [online]. Praha. Ministerstvo vnitra ČR, 2013 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z WWW: <http://web.mv.cz/obp/dokumenty/prstan/2013/stanovisko_moznost_resheni_prestupku_domluvou.doc>

⁸⁰ ČESKO, zákon č. 273/2008 Sb., *o Policii České republiky* ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91, s. 4103. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=273/2008&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

5 Domácí násilí

Domácí násilí představuje závažnou formu kriminální činnosti, která vykazuje mnohá specifika odlišující je od běžných deliktů řešených v trestním řízení⁸¹ či přestupkovém řízení⁸². S ohledem na skutečnost, že řada i velmi vážných případů domácího násilí končí na obecních úřadech jako „přestupek“, je na místě věnovat pozornost specifickým nárokům na kvalitu přestupkového řízení. To by mělo probíhat alespoň tak, že pachatel si odnese určité ponaučení, a oběť není zbytečně zatěžována či traumatizována, a dostane zároveň všechny potřebné informace a podporu. Také nelze opominout, že česká legislativa samotný pojem „domácí násilí“ nezná. Řeší se pouze násilí mezi blízkými osobami, které spolu žijí ve společné domácnosti a to v obecné rovině.

5.1 Pojem domácí násilí

Za domácí násilí považujeme takové jednání, které se odehrává mezi blízkými osobami, kdy násilná osoba a ohrožená osoba jsou citově, sociálně a ekonomicky vzájemně propojeny. Je opakované a dlouhodobé, přičemž osoba násilná a osoba ohrožená mají jasně oddělené role (násilná osoba x ohrožená osoba), přitom je páchané v soukromí – tzv. „za zavřenými dveřmi“ a jeho intenzita postupně narůstá u jednotlivých incidentů. Podle definice OSN je násilím na ženách míněn „každý projev rodově podmíněného násilí, který má nebo by mohl mít za následek tělesnou, sexuální nebo psychickou újmu nebo utrpení žen, včetně hrozby takovými činy, zastrasování a úmyslného omezování svobody a to jak ve veřejném či soukromém životě⁸³.“ Obsah širokého pojmu domácího násilí lze asi nejlépe přirovnat k dobře známé šikaně.

Šikanování (zde ve vztahu dvou blízkých lidí) zahrnuje širokou škálu útoků proti důstojnosti a zdraví člověka – od zprvu nenápadného omezování osobní svobody, dále verbálních útoků, urážek, zesměšňování, ponižování, vyhrožování různými újmami nebo násilím, přes ničení věcí, odebírání finančních prostředků, omezování pohybu, odepírání potravy nebo spánku, všudypřítomnou kontrolu (osobní, telefonickou), omezování

⁸¹ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 398. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=40/2009&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

⁸² HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H., *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou podle právního stavu účinného k 20. 2. 2016 a 1. 10. 2016*, 3. aktualizované vydání, Praha: nakladatelství Leges, 2016, s. 271-295.

⁸³ ROSA [online] 2014 [cit. 2017-05-24]. Dostupné z WWW: <<http://rosa-os.cz/informace-pro-zeny/co-je-domaci-nasili/>>

kontaktů s rodinou a přáteli, až po fyzické napadání ve formě facek, úderů pěstí, tahání za vlasy, škrcení, kopání, bití různými předměty, topení ve vaně či umyvadle, vyhrožování nebo ohrožování zbraní, příp. až po použití zbraně.

Představíme-li si pod obecným pojmem domácího násilí více známý problém šikany, dokážeme si lépe představit jak osoby násilné, tak i osoby ohrožené domácím násilím, kdy chování a situaci ohrožené osoby můžeme lépe porozumět.

5.2 Osoby ohrožené domácím násilím

V literatuře se můžeme často setkat s označením „*oběť domácího násilí*“. Označení „*oběť*“ není však vhodné používat, neboť vyvolává pocit, že osoby jsou bezmocné, pasivní a neschopné vlastní iniciativy. Také vzhledem k tomu, že ačkoliv je vžité u společnosti, že nejvíce zasaženou skupinou jsou ženy, tak se v roli ohrožených osob mohou ocitnout také muži, senioři, děti či zdravotně postižení. Vzhledem k těmto skutečnostem je vhodné používat genderově korektní označení „*osoby ohrožené domácím násilím*“⁸⁴(dále jen ohrožená osoba).

5.3 Osoba páchající domácí násilí

Lze ji definovat jako fyzickou osobu, která se dopouští některé z forem domácího nebo genderově podmíněného násilí. Uvedená osoba získává a udržuje svoji moc a kontrolu nad ohroženou osobou. Ve většině případů jde o slovní a fyzické útoky, tělesné týrání, omezování osobní svobody, vydírání, sexuální zneužívání apod.. Tímto chováním násilná osoba vyvolává trvalý strach u ohrožené osoby ze svého trýznitele a umožňuje mu trvalou kontrolu nad vůlí ohrožené osoby. Následně vykonává veškerou kontrolu života ohrožené osoby a uplatňuje ji jako svůj samozřejmý nárok.

5.4 Druhy domácího násilí

Lze je rozdělit na jednotlivé druhy, avšak z hlediska ohrožené osoby se velice často prolínají a většinou se nedějí izolovaně.

⁸⁴ ČESKO Zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2006, částka 46, s. 1628-1632. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=135/2006&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

5.4.1 Fyzické násilí

Jedná se velice časté a nejvíce viditelné násilí, neboť zpravidla zanechává na těle ohrožené osoby stopy v podobě modřin, jizev, popálenin, zlomenin, zaschlé krve apod.. Jde o velice brutální a bolestivé útoky, které s sebou nesou riziko poškození zdraví a v některých případech končí ohrožením života. Mezi časté projevy tohoto druhu násilí patří bití, píchání ostrými předměty do těla, řezání, pálení ohněm, trhání vlasů apod.⁸⁵.

5.4.2 Psychické násilí

Zpravidla se vyskytuje společně s fyzickým násilím, ale může se odehrávat samostatně. Většinou stojí na začátku rozvíjejícího se řetězce násilí. Je velice obtížně prokazatelné, neboť na ohrožené osobě není viditelné, že je osoba psychicky týraná. Zpravidla se jedná o soustavné ponižování lidské důstojnosti (např. snižování osobních kvalit, snižování schopností ohrožené osoby, zastrašování atd.). Pod psychické násilí lze také zahrnout *emocionální násilí* (je orientováno na osoby, zvířata a věci, ke kterým má ohrožená osoba citový vztah) a *sociální násilí* (zaměřuje se na sociální postavení a prostředí osoby).

5.4.3 Ekonomické násilí

Dotýká se základních potřeb ohrožené osoby (jídlo, bydlení, ošacení apod.). Zahrnuje různé zákazy ohledně zaměstnání. Násilná osoba požaduje např. platit nájem, odmítá financovat stravu domácnosti, znemožňuje disponovat společným účtem. V poslední době se rozšiřují případy, kdy násilná osoba na sebe bere vysoké půjčky, které následně nesplácí a jelikož jsou půjčky uzavřené za doby manželství či partnerského vztahu, tak firmy, které se zabývají vymáháním pohledávek, se často obracejí na ohrožené osoby a požadují po nich hrazení pohledávek.

5.4.4 Sexuální násilí

Jedna z forem násilí, která je také hůře rozpoznatelná a dokazatelná, neboť ve většině případů nezanechá žádné stopy. Odehrává se v intimním prostředí beze svědků (v některých případech jsou svědky uvedeného incidentu děti). Její formy jsou znásilnění,

⁸⁵ BEDNÁŘOVÁ, Z., MACKOVÁ, K., WUNCHOVÁ, P., BLÁHOVÁ, K. Domácí násilí Zkušenosti s poskytováním sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám. Praha: nakladatelství ACORUS. 2009, s. 7-8.

vynucování sexuálního styku nebo sexuálních praktik proti vůli ohrožené osoby, dále sexuální napadání či jednání s ohroženou osobou jako se sexuálním objektem.

5.5 Vykázání

Je opatření, kterým se může násilné osobě na stanovenou dobu zakázat přístup do společného obydlí a jeho bezprostředního okolí a také zakázat navazování kontaktu s osobou ohroženou. Po dobu trvání vykázání se ohrožené osobě věnují pracovníci intervenčního centra a poskytují sociální, psychologické a právní poradenství⁸⁶.

O vykázání násilné osoby ze společného obydlí může rozhodnout:

a) *Policista*

Tento je oprávněn (ne povinen) využít toto opatření, a to na základě vyhodnocení aktuální situace, zpravidla bezprostředně po incidentu (v případech, kdy hrozí nebezpečí páchání dalšího násilí)⁸⁷,

b) *Orgán činný v trestním řízení*

Policista nebo státní zástupce - je oprávněn tak učinit, je-li pachatel stíhán pro trestný čin a je nebezpečí, že bude v násilí pokračovat⁸⁸,

c) *Civilní soud*

Rozhoduje o vykázání prostřednictvím tzv. předběžného opatření v případě, kdy o to navrhovatel (ohrožená osoba) požádá formou návrhu, ve kterém uvede důvody pro jeho vydání⁸⁹.

Vykázání vytváří možnost pro zásah státu do vztahu osob, mezi nimiž dochází k domácímu násilí, a to zásadním způsobem, že se násilná osoba vykáže na určitou dobu ze

⁸⁶ IDT BRNO [online] 2009-2017 [cit. 2017-05-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.idtbrno.cz/co-znamena-pojem-vykazani>>

⁸⁷ ČESKO, zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91, s. 4095-4097. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=273/2008&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

⁸⁸ SAGIT. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů. Trestní předpisy, úplné znění č. 1187, 2017, s. 164.

⁸⁹ ČESKO. Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2013, částka 112, s. 3187-3188. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=292/2013&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

společného obydlí. Vykázání se děje bez ohledu na vůli ohrožené osoby, tudíž není vyžadován její souhlas.

Vykázání vytváří ohrožené osobě jistý časový prostor, během něhož má možnost bez psychického či jiného nátlaku násilné osoby pochopit situaci, ve které se nachází, uspořádat si vlastní záležitosti za využití např. návrhu na rozvod manželství, podání trestního oznámení atd., a to za pomoci specializovaných pracovišť, které poskytují pomoc osobám ohroženým domácím násilím.

V případě, že dojde k rozhodnutí o vykázání je ohrožená osoba kontaktována do 48 hod od vydání rozhodnutí pracovníky intervenčního centra, kteří ohrožené osobě pomohou zorientovat se v její situaci, informují ji o možnostech dalšího řešení, poskytnou sociální, právní a psychologické poradenství. Případně zprostředkují i návazné odborné služby a azylové ubytování.

Ohrožená osoba tedy nemusí sama pomoc a informace vyhledat, ale pomoc je jí nabídnuta, formou přímé poradenské pomoci, pracovníky intervenčního centra⁹⁰.

⁹⁰ ČESKO. Zákon č. 108/2006 Sb., *o sociálních službách*, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2006, částka 37, s. 1257-1289. Dostupné z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=108/2006&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

6 Legislativa od 01.07.2017

V této kapitole bude hovořeno o legislativních změnách, které vejdou v účinnost od 01.07.2017 a to na základě zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich) a dále zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích (dále jen zákon o některých přestupcích).

Uvedený zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich byl dne 03.08.2016 vyhlášen ve Sbírce zákonů pod číslem 250. S ním byl dále vyhlášen pod číslem 251 zákon o některých přestupcích. Oba uvedené zákony nabývají účinnosti dnem 01.07.2017. Jedná se o novou právní úpravu, která je vyústěním bohaté legislativní historie. Společným legislativním počinem v této oblasti byla snaha o uskutečnění reformy správního trestání, která by řešila nedostatky právní odpovědnosti za správní delikt – nově přestupek⁹¹.

6.1 Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

Nový zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich je sám členěn do 4 částí. První část obsahuje obecná ustanovení a vymezuje předmět úpravy a dále časovou, územní a osobní působnost. V druhé části jsou popsány základy odpovědnosti za přestupek a to společně, jak pro fyzickou osobu, fyzickou podnikající osobu, tak i pro právnickou osobu (např. pojem přestupek, pokus přestupku, hromadný a trvajících přestupek, věk, odpovědnost mladistvých, zavinění, sankce, odpovědnost právnických osob, odpovědnost fyzických osob podnikajících, okolnosti vylučující protiprávnost, zánik odpovědnosti za přestupek a odpovědnost právního zástupce atd...). V třetí části je popsán postup v řízení o přestupcích a to zejména, postup v řízení ohledně příslušnosti správních orgánů, právní styk s cizinou, doručování, účastníci řízení a další osoby v řízení před správním orgánem, postup před zahájením řízení a postup v řízení před správním orgánem, rozhodnutí o přestupku, náklady, odvolací řízení, včetně zvláštních postupů po právní moci rozhodnutí o přestupku. Ve čtvrté části zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich se nacházejí společná, přechodná a závěrečná ustanovení (např. amnestie, rejstřík přestupků, námitkové řízení atd...), včetně ustanovení účinnosti daného zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

Níže bych tímto rád nastínil u určitých částí daného zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, jakým způsobem dojde k zásadním změnám v legislativním

⁹¹ MINISTERSTVO VNITRA. *Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich*. Praha. 2016, s. 2

pojetí nového zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, zejména v pojmu přestupek, odpovědnosti za přestupek, promlčecí době, správním trestání, řízení o přestupcích a v neposlední řadě ve věci zahájení řízení se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku (v zákoně o přestupcích jako návrhový přestupek dle § 68 uvedeného zákona)

1. Pojem přestupek

V novém zákoně o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, se do pojmu přestupku, tak jak je v tomto zákoně definován promítla nová systematika. Přestupkem se myslí společensky škodlivé protiprávní jednání, které je v zákoně za přestupek výslovně označeno, nejde-li však zároveň o trestný čin. Zde zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich přichází s tzv. materiálně-formálním pojetím přestupku. Podle této nové úpravy již nestačí naplnit skutkovou podstatu přestupku, musí být zároveň splněn i předpoklad, který představuje společenská škodlivost. Materiální přístup zákonodárce zvolil, neboť se právě v této oblasti správního trestání nejčastěji setkat s tzv. bagatelním porušováním práva. Proto, ačkoliv takové jednání formálně naplní znaky skutkové podstaty přestupku, vzhledem k tomu, že je zde mizivá, či absentující škodlivost pro společnost, nemá smysl dané jednání postihovat. Například jiné správní delikty, jenž bude nově pojem přestupek obsahovat, byly do současné doby roztroušeny ve všech ostatních zákonech. Dosud pro ně neplatila obecná úprava zákona o přestupcích, což v praxi představovalo závažný problém. Úprava odpovědnosti, zásady správního trestání či dalších procesních specifik, byla buď roztržena v jednotlivých zákonech, nebo chyběla úplně. Jako příklad může použít třeba řízení o správních deliktech, pro které neexistovala speciální úprava, jenž by třeba zohlednila určité odlišnosti daného řízení. Tato absence vedla k tomu, že se v praxi začala analogicky používat pravidla přestupkového řízení či dokonce principy trestního práva.

2. Odpovědnost za přestupek

U fyzických nepodnikajících osob je odpovědnost za přestupek založena na principu subjektivním. Je tedy potřeba ke spáchání přestupku potřeba zavinění. Zde se tedy nový zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich neliší od původního zákona o přestupcích. Avšak co se týče odpovědnosti u právnických osob, zde tento zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich vychází z principu objektivní odpovědnosti. Zavinění se tedy nezkoumá, právnická osoba se však může odpovědnosti za přestupek

zbavit, pokud prokáže, že z její strany bylo vyvinuto veškeré úsilí, které bylo za dané situace požadovat, aby odvrátila spáchání přestupku. Ačkoliv uvedený zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich používá pojem „*přičitatelné jednání právnické osobě*“⁹², nelze v kontextu zákona mluvit o principu tzv. přičitatelnosti, jak je koncipován v zákoně č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob, ve znění pozdějších předpisů.

3. Promlčecí doba

Jedná se o jeden ze způsobů zániku odpovědnosti za přestupek. Vzhledem ke skutečným, že jednotlivé zákony obsahovaly skutkové podstaty jiných správních deliktů, upravovala se promlčecí doba značně rozdílně, z uvedeného důvodu byl zájem na tom, aby doba promlčení byla stanovena jednotně. Zde však docházelo k různým názorům ohledně určování doby promlčení, neboť mezi jednotlivými skutkovými podstatami jednotlivých přestupků, velmi značné rozdíly a to od bagatelních přestupků až po velmi závažné. Problematicky se také jevila rozdílná časová náročnost u jednotlivých přestupků ohledně jejich odhalování a prošetřování. Nakonec došlo ke konsenzu a byly stanoveny dvě lhůty. Jedna je jednoletá a druhá tříletá. Tříletá promlčecí lhůta byla stanovena pro přestupky, jenž jsou zvláště závažné a lze za ně uložit pokutu s horní hranicí alespoň 100.000 Kč., případně jsou-li takto výslovně označeny zákonem. Ohledně běhu promlčecí doby, zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich zná kromě stavení doby, tak jako zákon o přestupcích, také její přerušení. Okamžikem, kdy dojde k přerušení promlčecí doby, začne běžet promlčecí doba od začátku. Důvodem může být např. zahájení řízení o přestupku nebo také vydání rozhodnutí o přestupku. Zde se zákonodárce domnívá, že dojde ke zmenšení počtu promlčených přestupků, jenž v současné době nejvíce trápí současnou praxi.

4. Správní trestání

Zde byl zákonodárcem zvolen název pro označení všech druhů sankcí pod pojmem „*správní trest*“⁹³. Vhodněji vyjadřuje trestní povahu hrozící a ukládané sankce. Účelem zavedení pojmu *správní trest* je sjednotit terminologii v oblasti soudního a správního trestání fyzických, právnických a podnikajících fyzických osob. Pojem *správní*

⁹² ČESKO. Zákon č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich . In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2016, částka 98, s. 3717.

⁹³ ČESKO. Zákon č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich . In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2016, částka 98, s. 3721.

trest má zdůrazňovat, že se jedná o sankci trestního charakteru, jež má za cíl trestat porušení právních povinností uložených předpisy správního práva. Co se týče jednotlivých správních trestů, které mohou být uloženy za spáchaný přestupek, jejich výčet je následující: napomenutí, pokuta, zákaz činnosti, propadnutí věci nebo náhradní hodnoty a zveřejnění rozhodnutí o přestupku. K ustanovení sankce zákaz pobytu, jež byla s ohledem na diskusi vedenou odbornou veřejností a s ohledem na ústavně zaručené právo pohybu a pobytu⁹⁴, z nového zákona o přestupcích a řízení o nich vypuštěna.

5. Řízení o přestupcích

Ohledně řízení o přestupcích se subsidiárně použije správní řád. Veškeré odlišnosti od správního řízení podle obecných procesních předpisů, by se měla nalézat v zákoně o odpovědnosti za přestupky. Novinku představuje stanovení příslušnosti k řízení o přestupcích až u obcí s rozšířenou působností⁹⁵, obce tvz. I. a II. typu jsou z projednávání přestupků vyloučeny. Zde se jedná o praktické opatření, neboť většina malých obcí přenesenou působnost v oblasti přestupků nevykonávala a přesouvala ji na větší obce. Malým obcím přesto zákon o přestupcích a řízení o nich, umožňuje projednávat vyjmenované přestupky⁹⁶. Další změna je v oblasti dokazování, neboť účastníci řízení a osoby na něm zúčastněné jsou si oprávněni klást otázky navzájem, včetně svědků i znalců. Objevuje se zde také důkaz výpovědi obviněného. Dále zákon o přestupcích a řízení o nich řeší střet rozhodnutí o přestupku s trestním řízením. Zejména se to týká situací, kdy bylo v řízení o přestupku pravomocně rozhodnuto, avšak orgány činné v trestním řízení zjistí, že se jedná o trestný čin. Uvedený zákon o přestupcích a řízení o nich situaci řeší tvz. přezkumným řízením, v němž může příslušný správní orgán rozhodnutí o přestupku zrušit. Rozhodnutí také lze zrušit, bylo-li o přestupku rozhodnuto v rozporu se zásadou *ne bis in idem*. Přezkumné řízení nelze zahájit po uplynutí 3 let od právní moci rozhodnutí o přestupku. Dále se zákon o přestupcích a řízení o nich rozšiřuje o institut narovnání, který byl převzat z trestního řízení. Dohodu o narovnání může uzavřít obviněný z přestupku s poškozeným a schvaluje ji správní orgán příslušný k řízení o přestupku.

⁹⁴ ČESKO. ČESKÁ NÁRODNÍ RADA. Usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1993, částka 1, s. 19.

⁹⁵ BANDŽAK, Jozef. *Správní právo - obecná část*. 1. vydání, Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2011. s. 92

⁹⁶ ČESKO. Zákon č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2016, částka 98, s. 3726.

6. Zahájení řízení se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku

Uvedené řízení představuje výjimku, kterou musí výslovně stanovit zákon. Zákon stanoví, že pouze se souhlasem osoby přímo postižené spáchání přestupku lze projednat přestupek, o kterém to stanoví zákon. Zákon o některých přestupcích takový postup stanovuje v případě přestupku ublížení na zdraví, narušení občanského soužití, proti majetku spáchaného mezi osobami blízkými nebo přestupku ublížení na cti (dále jen vybraný přestupek). Tento výčet je praktický shodný s výčtem přestupků, jenž je projednávají na návrh podle § 68 zákona o přestupcích. Vyjmut je pouze přestupek podle § 125c odst. 1 písm. h) zákona o silničním provozu, který je upraven přímo v zákonu o silničním provozu. Nová úprava kopíruje v daném řízení trestní řád. Vybrané přestupky se tak nebudou projednávat na návrh osoby přímo postižené jejich spácháním jako podle právní úpravy zákona o přestupcích, ale k zahájení řízení o takovém přestupku nebo k pokračování v takovém řízení (v případě kdy správní orgán zjistí skutečnosti až v průběhu řízení) by byl nutný souhlas této osoby. Kdy daný souhlas je podáním dle správního řádu. Pokud by bylo osob postižených vybraným přestupkem více, pak byl postačil k zahájení řízení souhlas pouze jedné z nich.

Vychází se z toho, že příslušný správní orgán v rámci postupu před zahájením řízení zjistí, že se jedná o vybraný přestupek a identifikuje rovněž osobu přímo postiženou spácháním tohoto přestupku (např. v rámci poučení oznamovatele přestupku). Tuto osobu poučí o právu dát souhlas se zahájením řízení o přestupku a dále jí určí lhůtu k podání tohoto souhlasu. Lhůta nesmí být kratší než 30 dnů, aby měla osoba dostatek času na případné jiné řešení své situace. Obdobně bude správní orgán postupovat v případě, že se jedná o vybraný přestupek, kdy tento je zjištěn v průběhu řízení o přestupku. Souhlas osoby přímo postižené může být dán již při oznámení přestupku. V případech kdy správní orgán není schopen identifikovat osobou přímo postiženou spácháním vybraného přestupku při oznámení přestupku, nemůže danou osobu poučit a určit jí lhůtu k podání souhlasu. Souhlas se zahájením řízení o vybraném přestupku však může osoba přímo postižená učinit i bez poučení správního orgánu, nejpozději však ve lhůtě stanovené správním orgánem. V případě, pokud daná lhůta uplyne nebo vzala-li osoba přímo postižená spácháním vybraného přestupku daný souhlas zpět, nemůže dát již souhlas. Daný souhlas lze vzít zpět nejpozději před vydáním rozhodnutí o odvolání, tedy rozhodnutí, který může být řízení o přestupku pravomocně skončeno. Vybrané přestupky je možné projednat bez souhlasu přímo postižené osoby, pokud je osobou přímo postiženou spácháním přestupku osoba mladší osmnácti let nebo byl přestupek důvodem

pro vykázaní ze společného obydlí. V řízení o přestupku zahájeném se souhlasem bude možné pokračovat i v případě, že souhlas byl vzat zpět, avšak správní orgán zjistil, že se jedná o přestupek, o němž lze řízení zahájit i bez souhlasu.

6.2 Zákon o některých přestupcích

Nový zákon o některých přestupcích byl vytvořen z důvodu vzniku nového zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, neboť v tomto zákoně již není žádná zvláštní část, která by obsahovala skutkové podstaty přestupků, jak bylo dříve uvedeno v zákoně o přestupcích. Z uvedeného důvodu je tento nový předpis zákona o některých přestupcích, věnován pouze skutkovým podstatám přestupků, které nebylo možno převést do jiných zákonů, v nichž jsou stanoveny povinnosti, jejichž porušení je znakem převáděných skutkových podstat. Jedná se jednak o obecné skutkové podstaty vyskytující se na více úsecích státní správy (vůči některým zákonům ve vztahu subsidiarity), a dále o skutkové podstaty odpovídající hmotněprávním povinnostem v zákonech, které jinak skutkové podstaty přestupků neobsahují (například zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník). Zákon o některých přestupcích se proto dotýká především takového druhu jednání, jenž není regulováno v jiných zákonech. Obsahuje proto zejména přestupky z různých oblastí veřejné správy. Také je patrná výrazná tendence ohledně navýšení sankcí za přestupky, kdy např. za neoprávněné provozování výdělečné činnosti se má pokuta zvýšit na 50.000 Kč., u ztížení nebo ohrožení poskytnutí zdravotní služby dokonce na 100.000 Kč⁹⁷. Nově také lze trestat urážku a pomluvu úřední osoby až do výše 10.000 Kč., kdy toto ustanovení bylo nejvíce mediálně diskutováno⁹⁸.

⁹⁷ ČESKO. Zákon č. 251/2016 Sb. o některých přestupcích. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2016, částka 98

⁹⁸ VOJÍKOVÁ, M. Nová úprava přestupků. In *Zprávy Alfa9*[online]. 09.08.2016, [cit. 2017-04-20]. Dostupné na WWW: < <http://zpravy.alfa9.cz/absolutenm/templates/zprava.aspx?a=43176>>.

7 Průzkum na správních úřadech

V odborné části této práce byl proveden na příslušných správních odborech, které se nacházejí v teritoriu územního odboru PČR Hradec Králové a jenž se zabývají problematikou přestupkového řízení a to zejména, při řízení o návrhovém přestupku. Jako metoda zjištění informací a získání dat, byl zvolen rozhovor s příslušnými úředníky, kteří se danou problematikou zabývají. Průzkum byl proveden celkem na čtyřech odborech a to na správním odboru Hradec Králové, správním odboru Nový Bydžov, správním odboru Chlumeck nad Cidlinou a správním odboru Smiřice. Tato metoda byla zvolena z důvodu osobního kontaktu a následné možnosti zpětné vazby. Rozhovory s jednotlivými úředníky byly zaměřeny zejména na zjištění související s oznamováním návrhových přestupků ze strany policie ČR těmto správním úřadům a zda tato oznámení netrpí často nějakou právní či jinou spisovou vadou. Zda jsou ze strany policie ČR prováděny potřebné úkony, které jsou nutné k řádnému zdokumentování protiprávního jednání osob u správního řízení. Zejména co by mělo oznámení o přestupku (návrhovém přestupku) obsahovat.

Bylo dále zjišťováno, jak správní orgán hodnotí skutečnost, že některé návrhové přestupky jsou ze strany policie ČR a to v rámci územního odboru Hradec Králové zaznamenány pouze na audio záznam a následně jsou takto předávány k dalšímu správnímu řízení a zda v tomto postupu vidí přínos či nikoliv. Dále jakým způsobem je drtivá většina návrhových přestupků příslušným správním orgánem vyřizována a jaké další skutečnosti by mohly přispět k tomu, aby došlo případně ke zvýšení kvality zasílaných návrhových přestupků ze strany policie ČR.

Příslušní úředníci se shodli většinou v tom, že písemnosti, jenž se týkají oznámení o návrhovém přestupku, které jsou ze strany policie ČR zasílány, netrpí žádnou spisovou či právní vadou. Uvedená oznámení o návrhovém přestupku jsou po formální stránce v pořádku. Kladně bylo hodnoceno zvyšující se množství důkazních materiálů a to zejména, videozáznamů z místa činu či z jednání osob podezřelých a poškozených.

Bylo poukázáno pouze na některé nedostatky. Zde uvádím jejich výčet:

- nepřesného určování doručovacích adres
- nepřesné fráze v popisu skutku
- u cizinců nejasné uvedení místa bydliště (požadavek na ofocení dokladů)

- chybí tel. kontakty k případným svědkům události
- v případech kdy je účastníkem řízení dítě, chybí zákonný zástupce
- osoby nejsou dostatečně policií ČR poučovány o tom, že je nutné návrh na projednání přestupku podat na příslušném správním úřadu v zákonem stanovené lhůtě

Ohledně audiozáznamů byla stanoviska všech úředníků na příslušných správních odborech negativní. Bylo poukazováno na to, že správní řízení se neúměrně prodlužuje a zatěžuje správní orgán a dále přináší při ústním jednání před správním orgánem komplikace (nutné pouštět záznam, provádět přepis na protokol).

Dále bylo zjištěno, že v 92 % případů dochází ohledně návrhového přestupku, který byl oznámen na příslušný správní orgán, k odložení věci dle § 66 odst. 3 písm. f) zákona o přestupcích, neboť oprávněná osoba nepodá v zákonné lhůtě příslušný návrh na zahájení řízení o přestupku.

Ohledně zjišťování, jakým způsobem bude nová legislativa účinná od 01.07.2017 uváděna do praxe, bylo od příslušných úředníků v měsíci únoru 2017 zjištěno, že existuje pouze průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich vydaný Ministerstvem vnitra České republiky – odbor legislativy a koordinace předpisů, a nebyla zatím provedena žádná školení k dané legislativě a do současné doby nelze predikovat, jakým způsobem se celá legislativní změna promítne do řízení u příslušných správních orgánů a to včetně řízení o vybraných přestupcích, která se budou vést jen se souhlasem přímo postižené osoby.

7.1 Statistické údaje správních úřadů

U příslušných správních úřadů se podařilo získat statistické údaje ohledně návrhových přestupků, které byly na dané správní úřady oznámeny ať již policií ČR, jiným správním úřadem nebo občanem a to v rámci územního odboru PČR Hradec Králové. Statistické údaje se týkají návrhových přestupků proti občanskému soužití z let 2015 a 2016.

Z těchto údajů bylo zjištěno, že v rámci teritoria PČR ÚO-HK bylo v roce 2015 celkem oznámeno 202 případů, kdy se jednalo o návrhové přestupky proti občanskému soužití dle § 49 odst. 1 písm. a), c) zákona o přestupcích. Drtivá většina návrhových přestupků byla na příslušné správní orgány oznámena policií ČR a to celkem ve 188

případech. V ostatních 14 případech se jednalo o oznámení od jiného subjektu. V roce 2016 bylo celkem oznámeno 254 případů, kdy se jednalo o návrhové přestupky proti občanskému soužití dle § 49 odst. 1, odst. 2 zákona o přestupcích (zde došlo k novele zákona o přestupcích s účinností od 01.10.2016). Ze strany orgánu policie ČR bylo na příslušné správní orgány oznámeno celkem 244 případů. V ostatních 10 případech obdržel příslušný správní orgán oznámení od jiného subjektu. Z oznámených návrhových přestupků v roce 2015, byl z uvedeného celkového počtu, celkem v 17 případech podán návrh na projednání u příslušného správního úřadu. V roce 2016 byl z uvedeného celkového počtu oznámených návrhových přestupků, celkem v 22 případech podán návrh na projednání u příslušného správního úřadu. Ze 17 případů v roce 2015, kdy byl podán návrh na zahájení řízení o přestupku byl sjednán v jednom řízení smír. Všechna zbylá řízení byla vyřízena uložením sankce a to pokutou. V roce 2016 bylo z 22 případů, které byly zahájeny podáním návrhu na projednání, také zde byl jednou v řízení sjednán smír. Všechna ostatní řízení byla vyřízena uložením sankce a to pokutou.

Z celkového počtu návrhových přestupků oznámených na příslušné správní orgány v roce 2015 bylo celkem 93% oznámeno orgánem policie ČR. V roce 2016 tento celkový stav činil také 96% oznámených návrhových přestupků ze strany orgánu policie ČR.

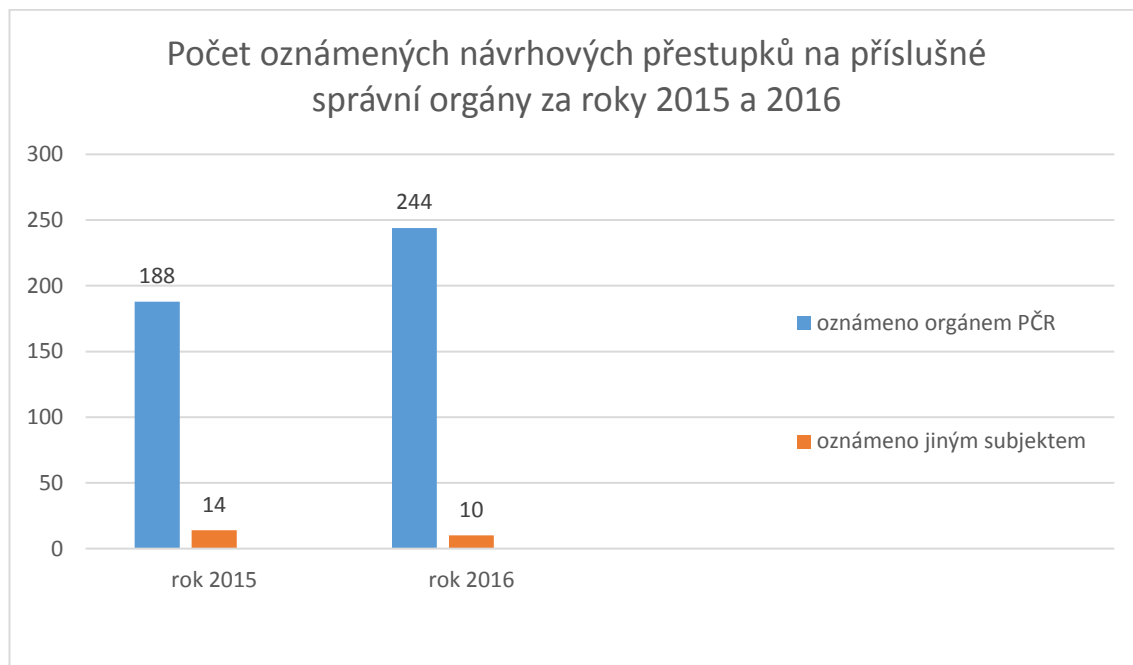
Nelze tedy přehlédnout skutečnost, že v roce 2015 bylo z celkového množství oznámených návrhových přestupků, projednáno pouze 8%, přičemž v roce 2016 tento ukazatel činil také 8%. Tedy v letech 2015 a 2016 bylo v 92% všech oznámených návrhových přestupků postupováno dle ustanovení § 66 odst. 3 písm. f) zákona o přestupcích, neboť osoba postižená protiprávním jednáním nepodala příslušný návrh u věcně a místně příslušného správního orgánu.

7.1.1 Grafické zpracování návrhových přestupků na teritoriu PČR ÚO-HK za období roku 2015 a 2016

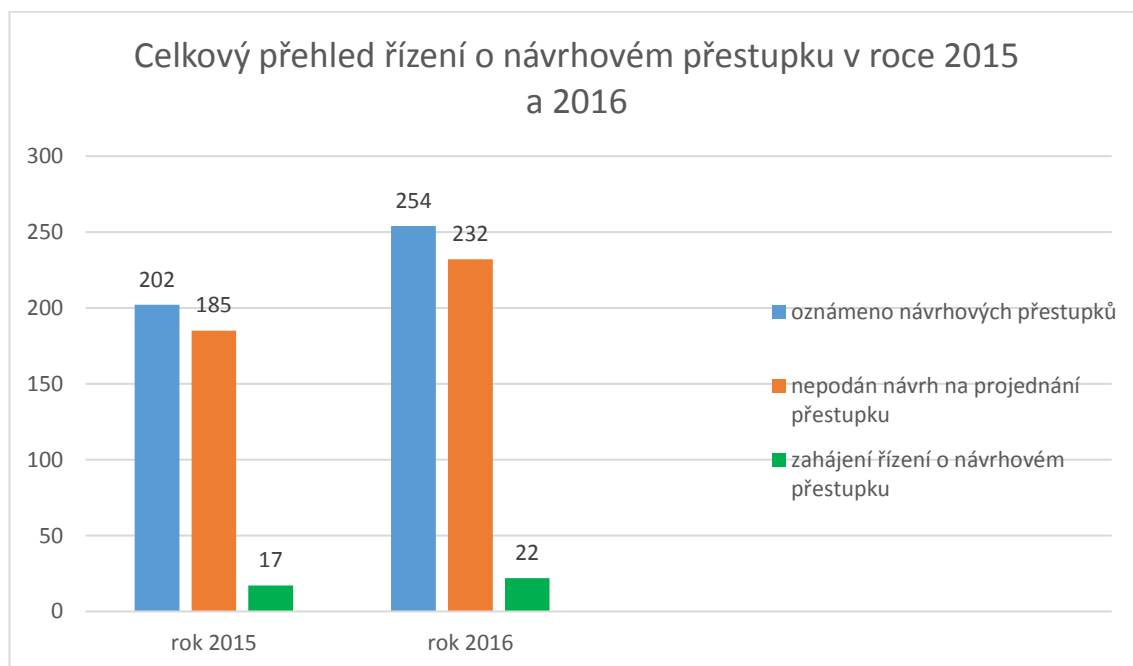
Pro lepší orientaci v problematice byly k danému průzkumu vyhotoveny přehlednější grafy. Ohledně oznámení od dalších subjektů nebylo již blíže specifikováno zda se jedná o osobu postiženou přestupkem, třetí osobou či jiným orgánem, neboť se jedná o velmi malé množství a nemá to tímto vypovídací hodnotu. Dále v Grafu č. 4 je provedeno členění dle skutkových podstat návrhových přestupků proti občanskému

soužití a to jak dle platné legislativy v roce 2015, tak platné legislativy v roce 2016 a zejména s účinností zákona o přestupcích od 01.10.2016

Graf č. 1⁹⁹

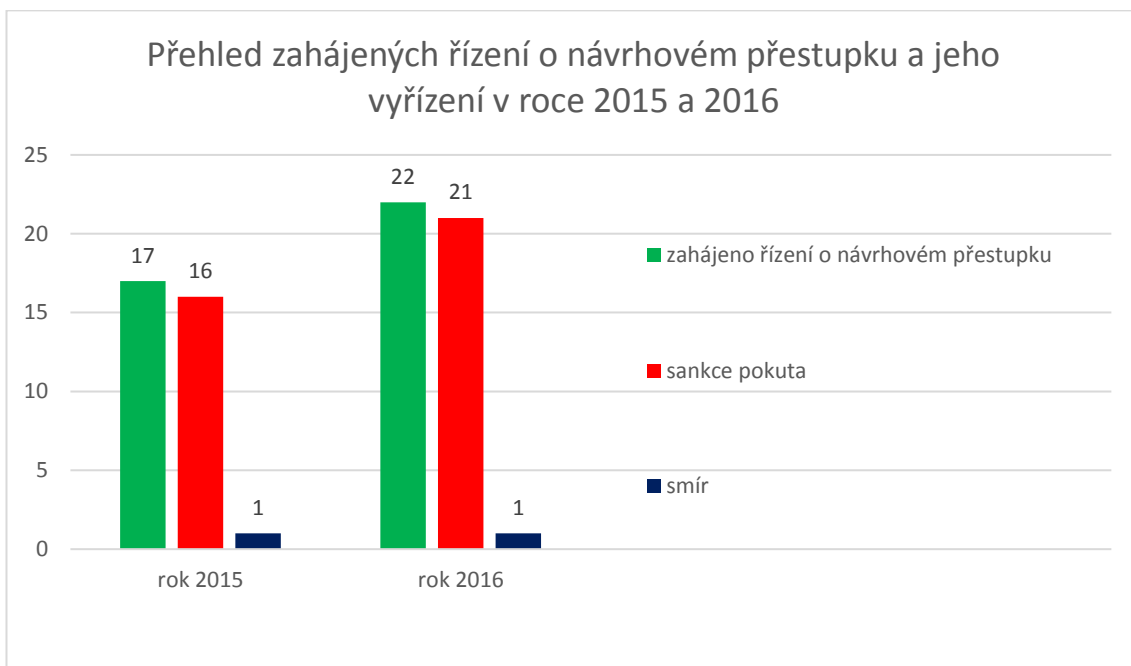
Graf č. 2¹⁰⁰

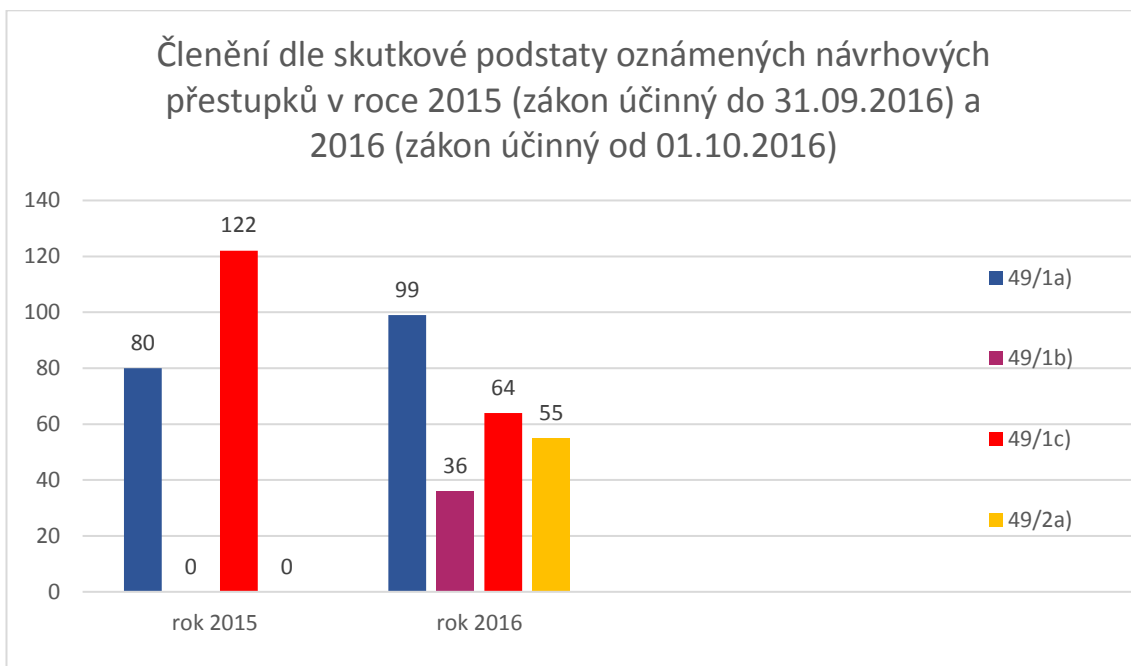
⁹⁹ Zpracoval autor.

¹⁰⁰ Zpracoval autor.

Graf č. 3¹⁰¹

Graf č. 4¹⁰²

¹⁰¹ Zpracoval autor.

¹⁰² Zpracoval autor.

Závěr

Tato bakalářská práce pojednává o návrhových přestupcích v kontextu zákona o přestupcích a to přesně přestupků proti občanského soužití dle ustanovení § 49 zákona o přestupcích. Je celkem členěna do 7 kapitol, kdy poslední kapitola obsahuje odbornou část této práce. V první části je popsán cíl a metodika uvedené bakalářské práce, kdy je zde zejména popsáno, jakým způsobem bude zpracována, rozdělení na teoretickou a praktickou část, v rámci teoretické roviny jsou řešeny veškeré pojmy, jenž s přestupkem proti občanskému soužití souvisí. V praktické části vyhodnocení získaných dat ohledně množství a kvality oznamovaných návrhových přestupků v rámci teritoria Policie České republiky Královéhradeckého kraje, Územní odbor Hradec Králové příslušným správním úřadům za období let 2015 a 2016, včetně návrhů možných zlepšení, postupů či jiné spolupráce v dané oblasti.

Druhá část dále pojednává o právní úpravě v teoretické rovině. Věnuje se zejména pojmu přestupek, v jakém zákoně je obsažen a jaká je jeho definice. Dále se rozebírají v této kapitole formální znaky přestupku, a to včetně materiálního znaku přestupku, prostor je zde dále věnován okolnostem, jenž vylučují protiprávnost odpovědnosti za přestupek a v neposlední řadě je zde vysvětleno, za jakých okolností dochází k zániku odpovědnosti za přestupek.

Třetí část pojednává o řízení o přestupcích, kdy zejména popisuje postup státních orgánů v daném řízení, jaké jsou oprávnění a povinnosti, kdo je příslušný projednávat přestupky, kdo je účastníkem řízení, přičemž podrobněji je rozebráno, jaké druhy řízení o přestupcích lze vést a jakým způsobem dané řízení lze ukončit. Dále je zde věnován prostor ohledně řízení, kdy je účastníkem řízení mladistvý. Následně je popisován postup ve věci oznamování přestupků příslušným správním orgánům. Detailněji je rozebrán zejména postup orgánu policie ČR v řízení o přestupcích. Jaké jsou oprávnění policie ČR v řízení o přestupcích a jakým způsobem lze přestupky ze strany policie ČR vyřizovat.

V čtvrté části je popisováno, co je návrhový přestupek. Je popsána historie jeho vzniku od roku 1990 do současné doby. Jsou rozebrány detailněji ustanovení § 49 zákona o přestupcích, které se nejvíce návrhových přestupků dotýkají, s účinností od 01.10.2016, kdy došlo k velké novelizaci daného ustanovení a celkového zákona o přestupcích. Jsou zde vysvětleny základní pojmy návrhového přestupku, osoba blízká, lhůta podání návrhu, včetně vztahu orgánu policie ČR k řízení o návrhovém přestupku.

Pátá část pojednává o domácím násilí, je zde rozvedeno o jaké jednání se jedná, jeho bližší popis, častá zaměnitelnost s jednáním mající znaky přestupku. Dále je rozebráno kdo je ohroženou osobou, kdo je násilnou osobou a jakých různých forem domácího násilí se lze dopustit. Zde upozorňuji, že výčet těchto forem není úplný, jsou spíše popsány nejčastější formy, se kterými se můžeme setkat. Je zde popsán institut vykázání a dále postup orgánů činných v trestním řízení v problematice domácího násilí.

V šesté části je popisována legislativa, která bude účinná od 01.07.2017, kdy vejde v platnost zákon č. 250/2016 Sb. zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a dále zákon č. 251/2016 Sb. o některých přestupcích. Je zde popsán důvod vzniku nového zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Podrobněji jsou dále popsány nejdůležitější změny, jenž se dotýkají zejména pojmů přestupek, odpovědnost za přestupek, promlčecí doba, řízení o přestupcích, správní trestání a zahájení řízení se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku. Ohledně nového zákona o některých přestupcích je popsán zejména důvod jeho vzniku, neboť obsahuje přestupky, z různých oblastí veřejné správy, které nebylo možné podřadit pod jiné zákony. K této kapitole lze uvést, že uvedené zákony mají reflektovat změny legislativy od roku 1990 a to zejména na změny zákona o trestní odpovědnosti právnických osob, trestního zákoníku a zejména na správně právní odpovědnost právnických osob. Došlo ke kodifikaci a značnému souladu s trestním zákoníkem, který značně kopíruje. V neposlední řadě došlo z hmotněprávního hlediska k upravení odpovědnosti za přestupek a jasného vymezení pojmu správní delikt, disciplinární delikt, přestupek. Stěžejní přínos těchto zákonů má být ve sjednocení právní úpravy za přestupky fyzických, právnických a fyzicky podnikajících osob do jednoho právního předpisu.

Sedmá část obsahuje praktickou část uvedené bakalářské práce. Je zde popsán průzkum ze správních úřadů. Z provedených pohovorů s příslušnými úředníky správních úřadů, kteří se zabývají agendou přestupkového řízení, bylo zjišťováno, jaké návrhové přestupky a v jaké kvalitě jsou zejména ze strany policie ČR příslušným správním úřadům oznamovány. Z provedených pohovorů s úředníky bylo zjištěno, že většina oznámení o návrhovém přestupku netrpí žádnou právní či spisovou vadou. Bylo vesměs všemi příslušnými úředníky upozorněno jen na to, že občas se drobné nedostatky v oznámení objevují, a to zejména ohledně nepřesných adres, nepřesného popisu skutku, u cizinců nedostatečné popisy ohledně trvalých či současných pobytů, občas chybí telefonní čísla u svědků, v řízení kde je účastníkem řízení dítě, chybí zákonný zástupce a občas zjištěno, že osoby nejsou řádně poučeny u tom, že je nutné podat návrh na projednání přestupku u

příslušného správního orgánu. Ohledně dotazu na problematiku audio výlechů návrhových přestupků, jenž od roku 2016 začaly orgány policie ČR Územní odbor Hradec Králové zasílat na příslušné správní odbory, byl tento postup hodnocen jako naprosto nevyhovující s nulovým přínosem ke zlepšení kvality či ke zrychlení správního řízení a to zejména s ohledem na další postup správního orgánu v řízení o návrhovém přestupku. Bylo zejména uváděno, že je nutné pouštět záznam, provádět přepis na protokol, prodlužuje se čas potřebný pro správního řízení, zvýšené požadavky na hardware a software při přehrávání audio záznamů. Ohledně průzkumu k problematice nového zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a dále zákona o některých přestupcích, kdy tyto zákony mají být účinné od 01.07.2017 a mají nahradit stávající legislativu, nebylo ze strany správních orgánů bohužel zjištěno žádné bližší stanovisko, neboť do měsíce února 2017 byl pouze vyhotoven jen průvodce zákonem o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a příslušní úředníci zatím nebyly z dané problematiky proškoleni. Z šetření dále vyplynuly jisté obavy a to zejména v problematice návrhových přestupků u nichž bude postupováno jiným způsobem než doposud. Zda uvedená legislativa přinese zlepšení a zkvalitnění v práci správních orgánů nebylo potvrzeno. Ačkoliv je v daném průvodci očekávání, že dojde ke zjednodušení a zkvalitnění aplikační praxe pro příslušné správní orgány, nelze opomenout, že dochází k zásadním změnám v legislativě a ustálených postupech a nelze tedy vyloučit, že v počátcích dojde určitě ke značným problémům a to zejména v procesu řízení o přestupcích, správním trestání, promlčecích lhůtách, souhlasů osoby přímo postižené spácháním přestupku v neposlední řadě zejména v pojmu přestupku a odpovědnosti za jeho spáchání.

V části, kde byla analyzována zjištěná data ohledně návrhových přestupků (viz. příslušné grafy 1 až 4), bylo zjištěno, že v letech 2015 a 2016, bylo 90 % všech oznámených návrhových přestupků je oznámeno orgánem policie ČR a necelých 10% je oznámeno jiným subjektem (postižená osoba, třetí osoba, jiný státní orgán). Dále z analyzovaných dat vyplynulo, že ze všech oznámených návrhových přestupků v letech 2015 a 2016, příslušnému správnímu orgánu bylo jen v necelých 8 % případů zahájeno správní řízení. Ve zbylých případech bylo postupováno v souladu se zákonem o přestupcích dle § 66 odst. 3 písm. f) a řízení byla odložena, neboť nebyl podán návrh k projednání návrhového přestupku. Také byla analyzována data z let 2015 a 2016, ze kterých je patrné, jakým způsobem se do řízení o návrhovém přestupku promítla změna zákona o přestupcích účinná od 01.10.2016.

Z hlediska množství oznámených návrhových přestupků příslušným správním úřadům a následně dle počtu zahájených správních řízení, je zřejmé, že osoba, která podávala oznámení a to jak u orgánu policie ČR, tak případně u jiného správního úřadu považovala toto oznámení za dostačující, případně při spáchání uvedeného přestupku mezi blízkými osobami, již tyto nechtěla vystavit dalšímu postihu, ze strany správního orgánu anebo se jedná o případy, kde je dáno podezření z domácího násilí, případně osoby, se kterými bylo sepsáno oznámení o návrhovém přestupku, nebyly dostatečně poučeny příslušným orgánem ohledně učinění příslušného návrhu o přestupku na příslušném správním orgánu k projednání. Také určitě nelze přehlédnout skutečnost, že osoby často po řádném poučení o podání návrhového přestupku, toto podání neučiní s ohledem na možnou úhradu správních poplatků v případech, kdy zahájené řízení je zastaveno ze zákonem stanovených důvodů.

Z hlediska případů, kdy prvotní oznámení i šetření provádí policejní orgán PČR nastává bohužel v praxi často problém, že policisté nejsou často řádně proškoleni, mají často jen částečné informace při příjmu oznámení, šetřením často nezjistí potřebné informace, neboť okolí nespolupracuje, následně při sepisování oznámení o návrhovém přestupku nedostatečně osoby poučují a vysvětlují důvody, proč je potřeba učinit návrh o přestupku na příslušném správním orgánu. Svoji roli zde hrají i předsudky ve společnosti, kde je stále zakořeněno, že uvedené občanské soužití mezi osobami blízkými je jejich osobní věc, kterou si každý musí vyřešit sám.

Jako možné řešení vidím ve zkvalitnění práce při příjmu oznámení o návrhovém přestupku a to zejména v případech, kdy je dané oznámení přijato policií ČR, kdy policista, který oznámení přijímá, by více měl komunikovat s oznamovatelem či poškozeným, případně hlídka na místě oznámení, by se měla zaměřit i na prováděná šetření v okolí, u sousedů. A to za účelem zjištění, zda již obdobné protiprávní jednání nebylo hlášeno, případně se neodehrává častěji. Toto se týká zejména oznámení o návrhovém přestupku mezi blízkými osobami, kde je riziko, že by se mohlo jednat o podezření z páchaní domácího násilí. Osoby následně po sepsání oznámení o návrhovém přestupku řádně poučovat o tom, aby učinily návrh o přestupku u příslušného správního orgánu, případně dále spolupracovala s příslušnými správními orgány či policií ČR. Uvedené návrhy se týkají legislativního stavu platného do 30.06.2017. Zatím však není zřejmé, jakým způsobem do dané problematiky promluví zákon účinný od 01.07.2017.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BANDŽAK, Jozef. *Správní právo - obecná část*. 1. vydání, Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2011. 288 s. ISBN 978-80-7452-021-1.
2. ČERVENÝ, Z., ŠLAUF, V., TAUBER, M.: *Přestupkové právo: Komentář a související předpisy*. 17. vydání. Praha: Linde Praha, 2011. 464 s. ISBN 978-80-7201-830-7.
3. HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část*. 6. vydání Praha: C. H. Beck, 2009. 837 s. ISBN 978-80-7400-049-2
4. HORZINKOVÁ, E., ČECHMÁNEK, B. *Přestupky a správní trestání*. 4. vydání, Praha: Eurounion, 2008. 311 s. ISBN 978-80-7317-069-1
5. HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H., *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou podle právního stavu účinného k 20. 2. 2016 a 1. 10. 2016*, 3. aktualizované vydání, Praha: nakladatelství Leges, 2016. 560 s. ISBN 978-80-7502-101-4.
6. JELÍNEK, J. a kolektiv *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 4. vydání. Praha : Leges, 2014. 976 s. ISBN 978-80-7502-044-4.
7. KLAPAL V. *Orgány policie a řízení o přestupku*. 3. vydání. Holešov, VPŠ a SPŠ MV, 2013. 42 s.
8. MATES, P. a kol.: *Základy správního práva trestního*, 5. vydání, Praha : C. H. BECK, 2010. 248 s. ISBN 978-80-7179-806-4.
9. POTÁŠCH, P. *Správní delikty a správní trestní v střeoevropském a právním prostoru – současnost a vize*. Bratislava: EUROKÓDEX, s.r.o., 2010. 208 s. ISBN: 978-80-89447-35-0.
10. PRŮCHA, P.: *Správní právo. Obecná část*. 7. vydání. Brno: MU, 2007. 418 s. ISBN 978-80-210-4276-6.
11. ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N., *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence.*, 1. vydání, Praha: Portál, 2011. 192 s. ISBN 978-80-7367-690-2.

Elektronické zdroje

1. IDT BRNO [online] 2009-2017 [cit. 2017-05-24]. Dostupné z WWW:<<http://www.idtbrno.cz/co-znamena-pojem-vykazani>>.
2. KORBEL, F. Co přinese nová úprava přestupků. In *Právní prostor* [online]. 31.01.2017, [cit. 2017-05-09]. Dostupné z WWW:<<http://www.pravniprostor.cz/clanky/spravni-pravo/co-prinese-nova-uprava-prestupku>>.
3. MINISTERSTVO VNITRA, Odbor bezpečnostní politiky, odbor bezpečnostně právní. *Stanovisko k možnému řešení přestupků domluvou včetně přestupků spáchaných mezi osobami blízkými* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2013 [cit. 2017-03-02]. Dostupné z WWW:<http://web.mv.cz/obp/dokumenty/prstan/2013/stanovisko_moznost_reseni_prestupku_domluvou.doc>.
4. POSLANECKÁ SNĚMOVNA. *Novela z. o přestupcích* [online]. Sněmovní tisk 368/0. část č.1/4. Praha. 2014, s. 71-72. Parlament České republiky [cit. 2017-31-05]. Dostupné z WWW:<<http://psp.cz/doc/00/11/21/00112153.pdf>>.
5. ROSA [online] 2014 [cit. 2017-05-24]. Dostupné z WWW: <<http://rosa-os.cz/informace-pro-zeny/co-je-domaci-nasili/>>.
6. STUDENTSKÝ VYHLEDÁVAČ [online] 2017 [cit. 27-02-2017]. Dostupné z WWW:<<http://pravo.studentske.cz/2008/05/skutkov-podstata-prestupek.html>>.
7. VEŘEJNÝ OCHRÁNCE PRÁV. *Poučovací povinnost Policie ČR a správního orgánu u tzv. návrhových přestupků – spis 2972/2008/VOP/PPO* [online]. Brno-město. Veřejný ochránce práv. 2008 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z WWW: <<http://esso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/2394>>.

Legislativní dokumenty

1. SAGIT. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů. Trestní předpisy, úplné znění č. 1187, 2017, 464 s., ISBN 978-80-7488-219-7.
2. ČESKO. Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích ve znění pozdějších předpisů. . In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1990, částka 35, s. 810-826. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=200/1990&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.
3. ČESKO. Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1991, částka 104, s. 2736-2742. Dostupné z WWW:< http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=553/1991&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.
4. ČESKO. Zákon č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky ve znění pozdějších předpisů. . In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1992, částka 39, s. 1002-1027. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=186/1992&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.
5. ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 76/1959 Sb., o některých služebních poměrech vojáků, ve znění pozdějších předpisů (úplné znění č. 361/1992 Sb.). In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1992, částka 74, s. 2026-2040. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=361/1992&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.
6. ČESKO. ČESKÁ NÁRODNÍ RADA. Usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1993, částka 1, s. 17-24. Dostupné z WWW:< http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=2/1993&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.
7. ČESKO. Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. In *Sbírka zákonů, Česká republika*, 1999, částka 111, s. 7662-7681. Dostupné z WWW:

- <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=359/1999&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.
8. ČESKO. Zákon č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů. Aktuální znění 19.09.2016. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2000, částka 98. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-361#cast1>>.
 9. ČESKO. Zákon č. 218/2003 Sb., *o odpovědnosti mládeže za protiprávní jednání a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů* ve znění pozdějších předpisů. . In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2003, částka 79, s. 4030-4052. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=218/2003&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.
 10. ČESKO. Zákon č. 500/2004 Sb., *správní řád* ve znění pozdějších předpisů. . In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2004, částka 174, s. 9782-9827. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=500/2004&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.
 11. ČESKO. Zákon č. 379/2005 Sb., *o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami* a o změně souvisejících zákonů. . In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2005, částka 133, s. 7093-7101. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=379/2005&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.
 12. ČESKO. Zákon č. 108/2006 Sb., *o sociálních službách*, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2006, částka 37, s. 1257-1289. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=108/2006&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.
 13. ČESKO. Zákon č. 115/2006 Sb., *o registrovaném partnerství* a o změně některých souvisejících zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2006, částka 38, s. 1362-1374. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=115/2006&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

14. ČESKO Zákon č. 135/2006 Sb., *kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím*. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2006, částka 46, s. 1628-1632. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=135/2006&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.
15. ČESKO, zákon č. 273/2008 Sb., *o Policii České republiky ve znění pozdějších předpisů*. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91, s. 4086-4115. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=273/2008&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.
16. ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. *Trestní zákoník*. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 354-461. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=40/2009&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.
17. ČESKO. Zákon č. 292/2013 Sb., *o zvláštních řízeních soudních*, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2013, částka 112, s. 3186-3256. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=292/2013&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.
18. ČESKO. Zákon č. 250/2016 Sb. *o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich*. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2016, částka 98, s. 3714-3747. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=250/2016&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.
19. ČESKO. Zákon č. 251/2016 Sb. *o některých přestupcích*. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2016, částka 98, s. 3748-3752. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=250/2016&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

Ostatní zdroje

Kromě výše uvedených zdrojů byly při zpracování bakalářské práce využity následující materiály:

- BÁRTA, J. *Lhůty pro rozhodování ve správním řízení a v přestupkovém řízení*. Správní právo, 1997, ročník 30, č. 5, s. 3 a násl., ISSN 0139-6005.
- MINISTERSTVO VNITRA. *Pokyn policejního presidenta č. 221/2011, kterým se upravují některé postupy v řízení o přestupcích. čl. 12 odst. 3*. Praha 2011. 14 s.
- MINISTERSTVO VNITRA. *Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb, o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich*. Praha. 2016. 67 s.
- NSS ve svém rozsudku ze dne 22.04.1938, Boh. A 13216/38 (6102/35) konstatoval: „Za hrubou urážku na cti se pokládá každý projev, který již podle všeobecných společenských a mravních názorů lze kvalifikovat jako útok porušující čest napadené osoby“.
- Podle Rt II/65 a Rt 13/66 se ublížením na zdraví rozumí takový stav (onemocnění, poranění), který porušením normálních tělesných nebo duševních funkcí znesnadňuje výkon obvyklé činnosti nebo má nepříznivý vliv na obvyklý způsob života poškozeného a který zpravidla vyžaduje lékařské ošetření, i když nezanechává trvalé následky. Patří sem např. déle trvající bolesti, upoutání na lůžko, nespavost, nechut' k jídlu.
- Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26.02.2009, sp. zn. 51 Ca 9/2008.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18.06. 2009 čj. 1 As 28/2009-62.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10.05. 2006, čj. 1 As 38/2005-43.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15.05. 2007, čj. 4 As 9/2006-60
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22.01. 2010 čj. 5 As 65/2010.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14.12. 2009 čj. 5 As 104/2008-48.

Seznam zkratek

APOD. – a podobně

NAPŘ. – například

ODST. – odstavec

TVZ. – tak zvaně

UST. – ustanovení